

Pyhäjärvi- juhlilla esillä sota- ja evakkoajat

Pyhäjärvi-juhlilla Ikaalisissa oli odotetusti esillä Suomen kohtalonhetket ja evakoiden elämä jatkosodan loppuvaiheissa 70 vuotta sitten, kesällä 1944.

Juhlapuheen pitänyt Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg** kiteytti monissa muissakin puheenvuoroissa käytetyn kiitossanoman:

– Suomen itsenäisyyden säilyttämisestä suurkiitos sodissamme taistelleille sotilaille ja lotille, heille, jotka isänmaan puolesta kaatuvat, ja teille sotiemme veteraaneille.

Juhlapuheissa huomioitiin myös kotirintaman uhraukset: miesten ollessa sodassa muu perhe naisista lapsiin ja vanhuksiin kantoa suurta vastuuta arkisen elämänmenon eteen. Samoin kiitosta sai siirtolaisten asutustoiminta.

– Talvisodasta puhutaan talvisodan ihmeenä, karja-

laisten evakuointi on myös ainutlaatuinen toimenpide ja toteutus, Hallenberg muistutti.

Sotavuodet ja evakkous olivat esillä myös Muistojen illassa Ikaalisten kirkossa, samoin iltamissa ja juhla- ja jumalanpalveluksissa. Tilaisuuksissa kuultiin monia koskettavia puheenvuoroja.

Perinteiseen tapaan juhlaohjelmassa oli musiikkia, laulua ja runonlausuntaa. Ilta-ohjelmassa kruunasi musiikinäytelmä Korsuelämää. Sunnuntain pääjuhlassa laulesityksillään yleisöä liikuttava sopraano **Raita Karpo**.

Juhlat järjestäneen Ikaalisten Karjalaseuran kutsua oli noudatettu kansallispu- kujen käytössä: monet pää- juhliin lähteneet olivat pu- keneet ylleen kansallis- tai kansanpuvun, kuten toivot- tu oli.

SIVUT 4-9

Kirkonmenojen ristisaaton kärjessä kulki Arttu Harjuntausta, Suomen lippua kantoi Aimo Salo.

Kansallispukuinen juhla- ja yhteiskuvaan. Tässä vain osa mukana olleista, oikealla seisomassa juhlapuheen pitäjä, Karjalan Liiton toiminnanjohtaja Satu Hallenberg.

Raita Karpo ihasteli Maija-Liisa Jokisalon käsitöitä. Alakuva iltamien musiik- kinäytelmästä Korsuelämää.

Kaiun muisto- viesti kahdeksan joukkueen kisana

SIVU 2

Suku- tutkijoilla uusia keinoja käytössä

Sukututkijoille rautaisannos tietoa DNA-tutkimukses- ta, kokemuksia Sukujutut- ohjelmistosta ja laaja katsu- us 1500-luvun vaiheisiin Käkisalmen läänissä tarjot- tiin jo perinteeksi tullessa seminaarissa Vpl. Pyhäjär- vi-juhlilla Ikaalisissa.

Sukuseminaarin vetäjä **Kalle Pakarisen** kooste:

SIVU 3

19. elokuuta 2014

Kiitollista muistelua

Tämän kesän Pyhäjärvi-juhlat on vietetty. Kiitos ikaalisilaisille (lue: ikaalilaisille) mukavista juhlista! Heinäkuun lehdessä järjestelytoimikunta toivoi, että saamme juhlilta sekä ruumiin että hengen ravintoa. Saimme molempia. Tunnelma oli hyvä, tarjailut erinomaisia, ohjelma rikas ja monipuolinen. Tärkeää hengen ravintoa oli myös tuttujen ja sukulaisten tapaaminen.

Minua ilahdutti myös, että järjestelyjen päävastuulliset (sekä juhlatoimikunnan puheenjohtaja että sihteeri) olivat naisia. Uutta oli, että järjestelytoimikunnan puheenjohtaja ei itse ole taustaltaan karjalainen, mutta sydämeltään sitäkin enemmän. Mielestäni tämä on eräs osoitus Suomen hienosta kyvystä hoitaa siirtoväen asia sekä siirtoväen sopeutumisesta ja historian kulusta.

Alkuvuosina olisi varmaan ollut mahdotonta ajatella, että juhlien päävastuullinen ei olisi ollut taustaltaan pyhäjärveläinen eikä edes karjalainen. Nyt on aikaa kulunut niin paljon, että syntyperäisten pyhäjärveläisten joukko vanhenee ja harvenee. On hienoa, että olemme saaneet joukkoomme ”paikkakuntalaisia”. Kiitos myös vapaaehtoisten joukolle, joka omalta osaltaan takasi onnistuneet juhlat. Olin vähän Pyhäjärvi-juhlien jälkeen Kuopiossa katsomassa Kalevan Kisoja. Niiden onnistumisen mahdollisti 500 vapaaehtoisen joukko. Aivan yhtä paljon ei varmaankaan tarvittu Pyhäjärvi-juhlilla, mutta iso joukko teitähän oli.

Juhlissa tuli useaan otteeseen esille, että Pyhäjärveltä lähdöstä on tänä kesänä kulunut 70 vuotta. Se on muistamisen ja muistelemisen arvoinen asia, varsinkin kun joukossamme on vielä heitä, jotka muistavat asian omakohteisesti.

Kesän 1944 lähtö koski ennen kaikkea siviiliväestöä, naisia, lapsia ja vanhuksia. Heitä, jotka sodissa ovat aina sijaiskärsijöitä. Silloiset vanhuksset ovat jo poissa, mutta sen ajan nuoria ja lapsia on vielä paljon elossa ja vaikka lasten huolet ja murheet saattoivat olla erilaisia kuin aikuisten, lapset ovat tarkkoja ja teräviä havainnoijia. Tilanne oli niin erikoinen ja pelottavakin, että se on varmasti syöpynyt mieleen.

Muistelkaa kesää 1944 perheissä, sukulaisten kesken ja eri tilaisuuksissa. Me Siurossa olemme ajatelleet järjestää yhteisen muistelu-tilaisuuden. Ideaa saa lainata, soveltaa ja kehittää!

KIRSTI NASKALI
Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

**Kesän 2015
Pyhäjärvi-juhlat
Sastamalassa
sunnuntaina 19.7.
Varaa päivä jo
almanakkaasi**

Nuoret vauhdissa tuhannen metrin Kaiun muistoviestissä

Pyhäjärven Kaiun muistoviestiin osallistui tänä vuonna kahdeksan joukkuetta. Ilahduttavinta siinä oli nuorten juoksijoiden mukana olo, nuorin alle kymmenvuotias.

Juoksijat osallistuivat kisaan hymyssä suin, kuitenkin mahtavasti juosten.

Pyhäjärven Kaiu on perustettu 1915 vuonna, eli ensi vuonna seura täyttää 100 vuotta. Ensi vuonna Pyhäjärvi-juhlat järjestetään Sastamalassa, toivottavasti päivään mahtuisi Kaiun 100-vuotisjuhlaviesti.

Teemaksi voisi ottaa vaikkapa nuorten juoksijoiden vieläkin runsaamman mukaan houkuttelun, vanhempia mitenkään pois sulkematta. Siinähan voisivat jotkut suvut tai seuraut laittaa oman haasteviestin lasten ja heidän vanhempiensa kesken. Tärkeintä olisi kuitenkin tämän hienon perinteen jatkuminen.

Terveisin tämänvuotisen muistoviestin kuuluttaja

MATTI ÄIJÖ

Palkintojen jako, jossa kaikki 29 kilpailijaa saivat Kaiun muistomitallin ja Ikaalisten Luomun lahjoittaman tomaattipaketin. Oikeassa reunassa juhlatoimikunnan puheenjohtaja Marja Hämäläinen jakamassa tomaatteja. Tuomaritornissa kilpailunjohtaja Matti Äijö, joka toimi myös kuuluttajana. Kuva: Yrjö S. Kaasalainen. - Kiitämme kaikki osallistuneita ja heidän kannustajiaan, myös yleisöä ja järjestelyihin osallistuneita hyvästä yhteistyöstä ja rehdistä kilpailuhengestä.

Pyhäjärven Kaiun muistoviesti

19.7.2014 Ikaalisissa, 1000 metrin tulokset:

- Nokian Urheilijoiden Pyhäjärveläiset I** 2.23.7
Valtteri Myötyri, Liisa Naskali ja Ellinoora Myötyri
- Pohjolaiset** 2.25.6
Arttu Rantanen, Marko Pohjolainen ja Tero Pohjolainen
- Kaasalaiset** 2.30.3
Rasmus Niinimäki, Joel Kaasalainen ja Samuli Kaasalainen
- Nokian Urheilijoiden Pyhäjärveläiset II** 2.31.2
Aapo Kaasalainen, Tuomas Kaasalainen ja Aleks Savolainen
- Reino Anttosen suku** 2.43.1
Lari Anttonen, Johanna Skurnik, Marja-Terttu Anttonen, Riku Anttonen ja Heikki Anttonen
- Vernitsan Vesat** 2.54.8
Hanna Niinimäki, Juha Niinimäki, Kirsi Pesonen, Arttu Harjuntausta ja Inka Harjuntausta
- Matti Sipposen vunukat** 3.09.9
Mila-Maria Uski, Aapo Sipponen ja Ilari Uski
- Kotit** 3.15.0
Topi Kotti, Albert Laakkonen, Virpi Laakkonen ja Aku Broman

Kiitos vuoden 2014 juhlista!

68. Vpl. Pyhäjärvi-juhlat olivat 19.–20.7. Esitämme sydämelliset kiitoksemme juhlatoimikunnalle, talkooväelle, ohjelmansuorittajille, yksityishenkilöille ja yhteisöille, sekä arvoisalle juhlayleisölle. Te kaikki yhdessä teitte hyvät juhlat Ikaalisissa, jossa juhlat järjestettiin nyt 6. kerran.

Ikaalisten Karjalaiset on v. 1962 jättänyt jälkipolville perinnöksi elämänohjeen, joka on merkitty Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkiin Ikaalisten kirkkomaalla. Raamatun kohta on Jer. 29:7.

”Toimikaa sen kaupungin parhaaksi, johon minä olen teidät siirtänyt.
Rukoilkaa sen puolesta Herraa, sillä sen menestys on teidänkin menestyksenne.”

Tapaamisiin 69. juhlilla 19.7.2015 Sastamalan Vammalassa.

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

YRJÖ S. KAASALAINEN
hallituksen puheenjohtaja

PIRJO KIIALA
säätiön asiamies

Uutta ja vanhaa – Pyhäjärvi-juhlien sukuseminaarissa esillä 1500-1600-luvut ja sukututkimuksen uutuudet

Pyhäjärvi-juhlilla jo vuodesta 2002 järjestetty sukututkijoiden ja sukuseurojen tapaaminen, sukuseminari, sai jatkoa Ikaalisten Pyhäjärvi-juhlilla 19.7.

Heinäkuun helteet lämmittivät tunnelmaa Ikaalinen-salissa, mutta innokkaita pyhäjärveläistäustaisia oli paikalla jälleen runsaslukuinen joukko. Tietoa tarjoavien luentojen jälkeen sukuseurat kokoontuivat Ikaalisten Keskustan koululla.

Viipurin Karjalasta Käkisalmen Karjalaan FT **Mika Sivonen** Joensuusta perehdytti seminaariyleisöä 1500-luvun loppupuoliskolta 1600-luvun puoleen väliin jatkuneisiin väestön muuttoliikkeisiin Käkisalmen läänissä.

Läänin alueiden, Itä-Kannaksen, Pohjois-Karjalan ja Laatokan Karjalan siirtyessä Ruotsin valtakunnan halltuun 1617, oli alueille jo muuttanut tai muuttamassa joukko viipurinkarjalaisia.

Sivonen, joka on väitellyt inkerinmaalaisten uskonnollis-etnisistä suhteista 1600-luvulla, nojasi luennossaan erityisesti professori **Veijo Saloheimon** tekemään uraauurtavaan työhön.

Pyhäjärvi erityistapaus Käkisalmen läänin etelä-

osaan, Käkisalmeen ja sen lähipitäjiin, oli muuttanut luterilaista, länsikarjalaista väestöä jo varhemmin 1500-luvun puolella.

– Alueelle varhain muutaneita luterilaisia saatettiin pyrkiä kastamaan ortodoksiseen uskoon, kertoi Sivo-

nen. Näitä mahdollisesti uudelleenkastettuja ortodokseja ja myös vanhempaa väestöä asui Käkisalmen läänin eteläosan pitäjissä, mm. Sakkolassa vielä 1600-luvulla jonkin verran, mutta Pyhäjärvi teki tässä suhteessa poikkeuksen: pitäjän kaikki ortodoksiset asukkaat olivat hävinneet jo 1500-luvun loppuun mennessä.

Uutta väestöä oli saapunut erityisesti lähialueilta Viipurin läänistä, jossa sota oli myös kaventanut asukkaiden elinehtoja. Tietoja uusista suvuista on etsittävässä vertailemalla mm. maakirjojen sisältämiä nimitietoja.

– Lähdeaineisto on kuitenkin syntynyt kulloisenkin ajan tarpeisiin, eikä pitkälle meneviä johtopäätöksiä kaikissa tapauksissa ole mahdollista tehdä, Sivonen muistuttaa.

Sota repi Käkisalmen läänin Käkisalmen läänin muihin osiin jäänyt ortodoksiväestö ajautui uskontonsa vuoksi vastakkainasetteluun

Ruotsin luterilaisen kirkon, kruunun ja luterilaisten karjalaisten kanssa. Ortodoksia karjalaisia ei pidetty luotettavina, eikä heidän oikeutetaan uskonnon harjoittamiseen edistetty.

Tilanne johti lopulta ruhtuurisotaan 1650-luvulla, jossa ortodoksit auttoivat Venäjältä hyökänneitä joukkoja. Käkisalmen lääni oli sodan alkuvaiheissa venäläisten miehittämä, mutta Länsi-Suomesta saapuneet apujoukot käänsivät tilanteen Ruotsin eduksi.

Jäljelle jääneitä ortodokseja pakeni suurin joukoin Venäjälle, mm. Tveriin, jonne syntyi karjalaisasutusta. Muuttajista laadittiin ns. Bezetskin ylängön karjalaisluettelo, joista voi jopa saada tietoja heidän lähtöalueistaan.

DNA-tutkimuksesta lisäarvoa sukututkimukseen

Edellä kuvailtu Käkisalmen läänin asuttaminen ja karjalaiskukujen levittäytymisen kiinnostaa myös sukututkijoita, ja puutteellisen tai olemattoman lähdeaineiston vuoksi lisää tietoa etsitään myös DNA-tutkimuksen kautta.

– Olemme DNA-tutkimuksen avulla pyrkineet etsimään läheisiä geenisukulaisia, läheisimpiä osumia on tullut Ruotsista, kertoo **Antero Pärssinen**, pitkän

linjan sukututkija ja Pärssisen Sukuseura ry:n puheenjohtaja.

DNA-tutkimuksessa analysoidaan yksityishenkilöiden antamia näytteitä, joiden avulla pyritään paitsi etsimään geenisukulaisia, myös saamaan tietoa henkilön esihistoriasta.

Kaupalliseen käyttöön tarkoitettu testi tehdään posken sisäpinnalta kotonaa, ja lähetetään postitse tutkimuslaboratorioon. Testin tulokset saa käyttööseen Internetin tulossivustolta.

– DNA-tutkimus ei korvaa perinteistä sukututkimusta, mutta mielenkiintoista lisätietoa se antaa, tuumaa Pärssinen.

Ahti Kurrin johtama työryhmä valmistelee DNA-Karjala-projektia, jossa pyritään mm. kartoittamaan samojen sukunimien omaavien henkilöiden sukuyhteyttä.

Lisätietoa DNA-sukututkimuksesta löytyy Kurrin kotisivuilta, www.kurrinsuku.net.

Sukujutut käytännön työkaluna

Sukukirjan valmistamista suunnitteleva Pärssisen Sukuseura hyödyntää laajamittaisesti sukututkimuksen apuna Sukujutut-ohjelmistoa, jonka käyttökokemuksesta kertoi **Seija Pärssinen**.

Ohjelma tuo sukututkijan avuksi useita hyödyllisiä toimintoja ja auttaa pitämään tutkimustiedot järjestyksessä. ”Poimuri”-etsintätoiminto, sukukirjan tulostus ja serkkuhaku ovat perustoimintoja, joiden avulla työ helpottuu.

Hieno lisätoiminto ohjelmistossa on esimerkiksi sukupuutoiminto, jonka avulla tyylikkään sukupuun voi helposti laatia ja antaa vaikka lahjaksi. Toiminnot tuovat jo kootusta aineistosta käden ulottuville jopa uusia havaintoja:

– Huomattiin serkkuhaku-toiminnon avulla, että olemme Anteron kanssa viidensii serkkuja, muisteli Seija Pärssinen.

Pärssisen Sukuseura ry:n sukututkijat ovatkin vuosien mittaan ahertaneet kunioitettavasti, henkilötietoja ohjelmistoon on saatu 12.5.2014 mennessä yhteensä 28.184 kappaletta.

– Sukukirjaa laadittaessa onkin mietittävä, kannattaako koko aineistoa saatua paperimuotoon, vai jätetäänkö osa tiedoista sähköiseen muotoon, tuumaa Antero Pärssinen.

Uutta aineistoa nettiin

Suku- ja kotiseutututkijoita kiinnostavaa aineistoa on jälleen karttunut Internetiin. Tapahtuman juontaja **Kalle Pakarinen** esitteli

Arkistolaitoksen Digitaalarkiston uusia aineistoja, joista mm. Maanmittaushallituksen uudistusarkiston koko ajan päivittyvä kartta-aineisto tarjoaa mielenkiintoista tietoa.

Googlen Street View -aineiston laajeneminen Karjalan Kannakselle sekä SAkuva-arkisto tarjoavat kiinnostavaa kuva-aineistoa pyhäjärveläistäustaisille.

Erityishuomiota Pakarinen kiinnitti lahjoitusmaiden perinnöksiostoasiakirjojen etsimiseen, joka on helpottunut digitoidun aineiston myötä. Pyhäjärveä koskevien perinnöksiostoasiakirja-aineistojen etsimisen voi aloittaa digitaalisessa muodossa olevasta asiakirjaluettelosta, jonka avulla Kansallisarkistosta löytyvät perintökirjataliot eli ”talonkirjojen” arkistokappalet. Näissä puolestaan on arkistonumero, jonka avulla koko perinnöksiostoakti on löydettävissä.

– Pyhäjärven lahjoitusmaiden perinnöksiostosta tulee kuluneeksi 110 vuotta joulukuun 5. päivä 2014, muistutti Pakarinen.

Pyhäjärvi ja 1500-luvun lopun muuttoliike

Ruotsin valtakunta oli hakemassa vahvempaa asemaa Itämeren alueella 1500-luvun loppupuolella. Sota Ruotsin ja Venäjän välille oli puhjennut vuonna 1570, jolloin venäläisjoukot hyökkäsivät Ruotsin hallitsemaan Pohjois-Viroon.

Tilaisuus Ruotsin pelinavaukselle itään muodostui 1580-luvulla, jolloin heikentyvä Venäjä joutui käymään sotaa useammalla rintamalla. Kuningas **Juhana III** repi valtakunnan Suomen-puoleisilta alueilta entistä enemmän resursseja ja nimitti 1580 Ruotsin Suomen-sotajoukkojen komentajaksi taitavan **Pontus de la Gardien**.

Viipurin läänissä alettiin valmistella valloitusretkeä, jonka kohteena oli Käkisalmen linna ja koko linnaläänin alue. Lokakuussa tapahtunut mittava hyökkäystoimi johti linnan valtuukseen jo 5.10.1580. Käkisalmen eteläpuoleinen lääni (Sakkola, Rautu ja Pyhäjärvi) joutui kokonaisuudessaan de la Gardien joukkojen haltuun 1581.

Valloitettu lääni oli kärsinyt tuhoja. Asukkaita oli

paennut ja saanut surmansa. Käkisalmen kaupunki oli tyhjentynyt ja maanviljelys oli lamaunut.

Käkisalmen linnan sijoitettua sotaväkeä jouduttiin huoltamaan lännestä käsin. Läänin maataloutta yritettiin saada jaloilleen vuodesta 1583 alkaen asuttamalla suomalaista sotaväkeä perheineen alueelle.

Myös uusia asukkaita yritettiin hankkia tuomalla tilattomia perheitä Savosta, Jääskestä ja Äyräpäästä, joista myös moni perheelinen sotilas oli kotoisin.

Autioloille asettuneet sotilaat ja uudisasukkaat saivat verovapaita vuosia, jopa viljaa ja karjaa alkuun pääsemiseksi.

Asutusponnistuksia jatkettiin vuonna 1587, sodan edelleen jatkuessa. Rauha solmittiin 25-vuotisen sodan päätteeksi 1595 Täysinässä, jolloin Ruotsin ensimmäinen miehityskausi Käkisalmen läänissä päättyi. Lääni siirtyi Venäjän hallintaan vielä vuoteen 1611 saakka, jolloin se päättyi Inkerin sodassa jälleen Ruotsin valtakunnan haltuun.

Asukkaita kokonaan autioituneelle Pyhäjärvelle saa-

pui 1580-luvun miehityskaudella ja myöhemmin 1610-luvulla erityisesti Jääsken ja Äyräpään kihlakunnista, jotka sijaitsivat Pähkinäsaaren rauhan rajan länsipuolella, Ruotsin Viipurin-Karjalassa.

Veijo Saloheimo on selvittänyt teoksessa *Viipurin karjalaiset kotona ja maailmalla 1541-1620* eri lähteisiin merkittyjen karjalaisten sukunimien perusteella länsikarjalaisten poismuuttoa. Hän käy läpi useilta vuosilta sukunimien esiintymisiä Viipurin Karjalassa ja samojen nimien esiintymistä muualla, myös Käkisalmen läänissä. Teos koostuu suurimmaksi osaksi sukunimimatrikkelista, jossa käydään läpi noin 600 sukua, jouskossa tuttuja pyhäjärveläisiä nimiä.

Käkisalmen eteläisen läänin asutussuvuista on Saloheimo paikallistanut Viipurin Karjalasta lähteneiksi yhteensä 117. Eniten sukua on lähtenyt Jääsken (26), Muolaan (14), Lappeen (9), Taipalsaaren (9), Antrean (9) ja Ruokolahden (8) pitäjistä.

Pyhäjärvellä tunnetuista sukunimistä esimerkiksi

Pärssinen mainitaan ensimmäiseksi 1590 Muolaan Pärssilästä, **Pusa** 1573 Jääsken Vuoksenrannalta, Pohjolainen 1590 Muolaan Pekkolasta, **Musakka** 1603 Ruokolahden Heinärikkilästä, **Henttonen** 1540-luvulta Antreasta ja Kivennavalta, **Hiiri** Muolaasta 1573 sekä **Toiviainen** 1543 Ruokolahden Toivialasta.

Sukututkijoille ei suoraaniseksi ”avuksi” välttämättä Saloheimon eri sukunimistä poimimat tiedot ole, mutta varsinkin teoksen lähdeviitteiden avulla saattaisi olla mahdollista tarkempaan sukunimikaimojen –

ja mahdollisten sukulaisten – etsimiseen.

Muuttoliikkeen tarkemista vaiheista ei voida laatia suoria johtopäätöksiä Saloheimon käsittelemien lähteiden avulla, mutta suuntaa-antavina tietoina sukunimien maininta-aikojen vertailu on mielenkiintoista.

Kokonaisuutena tämä nimistöaineisto kuitenkin antaa vahvan näytön Käkisalmen eteläisen läänin vanhimpien sukujen viipurinkarjalaisesta alkuperästä.

KALLE PAKARINEN

Kiitokset Kauko Hinkkaselle

Pyhäjärvi-Säätiö ojensi pääjuhlassa onnitteluviirin **Kauko Hinkkaselle**, 75. Hän mm. osallistuu ahkerasti sukututkimustoimintaan, on mukana toimittamassa karjalaisuuteen liittyviä kirjoja ja avustaa myös Vpl. Pyhäjärvi-lehteä kirjoituksillaan. Onnittelemassa Yrjö S. Kaasalainen (vas.).

Kirkonsanoma

Saarna Ikaalisten kirkossa Apostolien päivänä 20.7.

Kun Jeesus oli tullut Filipoksen Kesarean seudulle, hän kysyi opetuslapsiltaan: ”Kuka Ihmisen Poika on? Mitä ihmiset hänestä sanoivat?”

He vastasivat: ”Toisten mielestä hän on Johannes Kastaja, toisten mielestä Elia, joidenkin mielestä Jeremia tai joku muu profeetoista.”

”Entä te?”, kysyi Jeesus. ”Kuka minä teidän mielestänne olen?” Simon Pietari vastasi: ”Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.” Jeesus sanoi hänelle: ”Autuas olet sinä, Simon, Joonan poika. Tätä ei sinulle ole ilmoittanut liha eikä veri, vaan minun Isäni, joka on taivaissa. Ja minä sanon sinulle: Sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan kirkkoni. Sitä eivät tuonelan portit voita. Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet. Minkä sinä sidot maan päällä, se on sidottu taivaissa, ja minkä sinä vapautat maan päällä, se on myös taivaissa vapautettu.” (Mt 16:13-19)

Suuri kysymys ja uskon vastaus

1. Tämän sunnuntain (20.7.) evankeliumi asettaa kuulijansa suurten kysymyksen eteen. Kysymykset johtuvat siitä ydinkysymyksestä, jonka Jeesus esitti opetuslapsilleen.

Ensin hän kysyy heiltä, mitä muu maailma mahtaa hänestä ajatella. Siihen voi vastata samaan tapaan kuin tämän päivän gallupkyselyjen tuloksina saadaan: vastaukset pannaan järjestykseen, lasketaan prosenttiosuudet, ja yritetään tehdä tuloksista johtopäätöksiä.

Jeesuksen opetuslapset olivat noteeranneet kuulemiaan vastauksia, joiden mukaan Jeesus on joku aikaisemmin esiintyneistä kansan suurmiehistä, profeetta Elia tai päänsä ja henkensä menettänyt Johannes Kastaja, tai profeetta Jeremia tai joku muu, jonka Jumala olisi uudessa hahmossa lähettänyt takaisin opettamaan uppiniskaiselle kansalle Jumalan tahtoa.

2. Kun Jeesus sitten suunnataa kysymyksensä suoraan ja henkilökohtaisesti omille opetuslapsilleen, he joutuvat edellistä kysymystä paljon vakavamman asian eteen. Nyt ei vastaukseksi enää kelpaakaan: toiset ajattelevat näin ja toiset noin, enkä itse oikein osaa ratkaista, mihin kohtaan itseni asettaisin. Heidän olisi nyt jokaisen itse edestään annettava suora vastaus.

Kuitenkin ainoastaan yksi heistä, Pietari, sittemmin niin monta kertaa langennut ja yhtä monta kertaa armahdettu opetuslapsi, antaa vastauksen. Siitä alkaa apostolien uskontunnustusten ketju, jonka varassa kristillinen usko on

ollut elossa, pysynyt elävänä jaeläväksi tekevänä: ”Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.”

Ainoastaan tämän vastauksen pohjalla kristillinen kirkko seisoo keskellä aikojen pauhun. Se ei tosin kestä uskovien uskon lujouden varassa, vaan sen varassa, mihin tämä usko kohdistuu, Jeesukseen, Jumalan poikaan, joka on tullut sovittamaan maailman synnit ja antamaan sille elämän.

3. Siis mikä tahansa uskonnollisuus ei välttämättä ole kristillistä uskoa. Sitä on vain usko, joka tunnustaa: sinä olet Messias, elävän Jumalan poika. Tunnelmointi kynttilän liekin äärellä, metsän puiden halaaminen, horoskooppin lukeminen tai kristallipalloon tuijottaminen voi antaa harjoittajalleen mielenrauhan tai tyydyttää hänen uteliaisuuttaan, mutta kristillistä uskoa ne eivät ilmennä eivätkä ole osoitus siitä.

Me voimme osallistua monenlaisiin ohjelmiin maailmanmenon parantamiseksi – ja hyvä niin, että ne saavat kannatusta – mutta kristillisen uskon sisällyksi ne eivät riitä. Kristillinen usko ei ole oppia vain siitä, mikä on oikein tai väärin tämän maailman asioiden hoitamisessa, vaikka sekin kristityn kutsumukseen kuuluu.

4. Jeesuksen vastaus Pietarin tunnustukseen sisältää myös vastauksen kysymykseen, miten kristillinen usko voi syntyä ja pysyä voimassa: Simon Joonan poika, tuota ei ”liha eikä veri” sinulle ilmoittanut, vaan Jumala, Isäni on sen lahjoittanut.

Toisin sanoen, mikään sellainen, mikä perustuu ihmisen ”luontoon”, hänen hyviin pyrkimyksiinsä tai järjelliseen ei synnytä meissä kristillistä uskoa. Se tulee ihan toisesta maailmasta, mutta se tulee juuri meidän

maailmaamme. Sen voi synnyttää vain Pyhä Henki.

Rukoilkaamme hellittämättä, että Jumala itse synnyttäisi, vahvistaisi ja pitäisi yllä elämämme loppuun saakka sen elävän uskon, jonka olemme jo pyhässä kasteessa lahjaksi saaneet.

5. Emme siis voi tarjota Jumalalle mitään omasta itsestämme lähtevää, joka täyttäisi uskon mitan. Ihminen voi olla vain tyhjä astia, jonka vain Jumala itse voi täyttää. Vain tyhjä avoin käsi voi ottaa vastaan Jumalan lahjat. Jos siinä kädessä on jotain omaamme, jota tarjoamme Jumalalle, hänen lahjansa ei enää siihen mahdu. Jo ennestään täysi käsi ei voi ottaa vastaan mitään, vaan kaikki valuu sen ulkopuolelle.

6. Pietarin vastaus Messtarin kysymykseen on aloittanut ketjun, joka ulottuu omaan aikaamme ja meihin asti. Siitä kaikki alkoi! Vietämme apostolien päivää, joka ei merkitse vain Jeesuksen opetuslasten muiston viettämistä, vaan sitoutumista uusina jäseninä siihen uskon todistajien ketjuun, jonka ensimmäisinä lenkkeinä ovat opetuslapset.

Heidän tunnustuksensa ja todistuksensa synnytti uusia tunnustajia ja todistajia. Vain se, että apostolien seuraajien ketju ulottui aikaan myös tänne Pohjan perukoille – myös Ikaaliin ja Vpl. Pyhäjärvelle – on saanut aikaan sen, että mekin olemme saaneet kohdata Jeesuksen kysymyksen: kenen te sanotte minun olevan? Ja mekin olemme saaneet vain Pyhän Hengen voimasta antaa vastauksen: Sinä olet Messias, elävän Jumalan poika.

7. Tämän uskon varassa me samme myös viettää Ikaalisissa Vpl. Pyhäjärvi-juhlaa. Tänä vuonna tulee kuluneeksi 75 vuotta siitä, kun talvisodan alla jouduimme lähtemään evak-

Juhani Forsberg kulki ristisaatossa Pyhäjärvi-juhlien jumalanpalveluksessa.

koon ja 70 vuotta siitä, kun lopullisesti (?) jouduimme jättämään kotimme ja kontumme.

Aikaa on kulunut paljon, ja entistä pienempi on niiden luku, jotka itse ovat evakkomatkan kokeneet. Entistä pienempi on myös niiden sotaveteraanien luku, jotka kantoivat noiden vuosien raskaimman taakan. Te sotaveteraanit, jotka saavuitte juhlaamme, ansaitsette meidän kaikkien muiden kunnioituksen ja koko yhteiskunnan nykyistä paremman sitoutumisen vielä edessänne olevien elinvuosien tukemiseen.

8. Kipu ja kaipaus eivät vieläkään ole kokonaan arpeutuneet, ja ne ovat edelleen osa seuraavienkin karjalaissukupolvien sielunmaisemaa. Eikä se ole tuomitavaa. Kaipaus ja ikävä ovat ihmisenä olemisen tunto-merkkejä, ja sellaisina hyviä asioita.

On vain jatkuvasti kampaileva sen kanssa, ettei ikävä pääse muuttumaan katkeruudeksi, joka ei auta ketään, vaan on aina kantalalleen suuri taakka. Katkeruus on myös asia, joka tukahduttaa kiitollisuuden Jumalaa kohtaan, joka kaikesta huolimatta on kaikis-

sa vaiheissa ollut kanssamme.

Ajatelkaamme vaikkapa sitä, että olemme saaneet nämä 70 vuotta elää rauhan – aluksi ja välillä vähän epävarman – mutta kuitenkin rauhan aikaa. Kun näinä vuosikymmeninä ja varsinkin viimeksi kuluneina vuosina olemme katsooneet muualle maailmaan, olemme me suomalaiset saaneet kokea sodattoman ajan siunauksen. Voimme tänään iloita siitä täysin rinto, jos vain osaamme asettaa tämän maailman hyvinvoinnin arvot oikeaan järjestykseen.

9. Kaipaus ja ikävä ja koskevat myös uskoamme Jumalaan. Vaikka Jumalan armon lupaukset ovat horjumattomat ja varmat, ihmisen ei kaikissa elämänvaiheissaan tartu niihin horjumattomalla uskolla. Vaikeat elämäkokemuksemme, epäonnistumiset, sairaudet, läheisen kuolema, yksin jääminen ja moni muu mieltämme painava asia voi tehdä uskomme liekin heikoksi tai peräti ”suitsevaisiksi kynttilän sydämeiksi”, kuten Raamattu asian ilmaisee. Myös sellaiselle uskalle kuuluu Jumalan lupaus. Ehkä on jopa

niin, että juuri kaipaus ja ikävä raivaavat sieluihimme sen tyhjän tilan, jossa emme voi emmekä tahdo tarjota Jumalalle mitään omaamme, vaan avaamme sen Jumalan itsensä tulla.

10. Tällaisten kaipaavien sydänten huokaukset liittyvät yhdeksi kirkossa, Jumalan seurakunnassa, ”jota tuonelan portit eivät voita”. Pauhatkoon maa ja sen kansat ja kuohukoon ilma ja meri, Jumalan valtakunta kestää silloinkin, kun kaikki ei kulje meidän ihmisten suunnitelmien mukaan. Tämän uskon julistusta olemme tulleet tänään kuulemaan. Tätä uskoa olemme tulleet tänään tunnustamaan ja tämän uskon varassa elämme ja kuolemme.

”Vain tyhjtä Herrä täyttää kalliilla lahjoillaan, hän alhaisinta käyttää voi työhön korkeimpaan. Sen tekee kätensä, voimassa väkevää, ja aikansa täyttää sanansa elävä.” (Virsi 456:5)

JUHANI FORSBERG

Ehtoollista jakamassa Heikki Paukkunen ja Mirja Tenkanen, ehtoollispöydän äärellä Silja Forsberg ja Satu Hallenberg.

Perinteiseen tapaan tehtiin kunniakäynnit sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden muistomerkeille. Kuvat: Marjo Ristilä-Toikka.

Kunnianosoitusta sankarivainajille, veteraaneille ja lotille

Perinteiseen tapaan juhla- ja malanpalveluksen yhteydessä tehtiin kunniaikännit sankarihaudoille ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille.

Ennen seppeleenlaskuja kuultiin veteraaneja, lottia ja heidän puolisoitaan kunnioittava puhe, jonka piti puolustusvoimien palveluksessa työuransa tehnyt **Paavo Heikkilä**. Hänen äitinsä oli kotoisin Pyhäjärven Sortavalan kylästä, tyttönimeltään **Meeri Kaasalainen**, 8-lapsisen sisarusparven kuopus. Hänen isänsä oli **Mikko Matinpoika Kaasalainen**, ja äitinsä o.s. **Sofiia Penttinen**.

Heikkilä summasi, että Ikaalisten kirkkomaassa lepää melkein 350 sankarivainajaa.

– Heidän kohtalokseen tuli antaa henkensä taistelukentällä isänmaamme itenäisyyden puolesta mm. Vuosalmella ja Äyräpäässä jatkosodan aikana. Joulupäivä 1939 oli varsin raskas myös Ikaalisista kotoisin olleille sotilaille, jolloin he kokivat ensimmäiset ankarat taistelut ja menetykset. Viipurin läänin Pyhäjärvi tuli tutuksi Ikaalisten sotilaille jo talvisodan aikana, ja monet palasivat samoilta alueilta jatkosodan

aikana.

– Käydessämme sankarihaudoilla meidän tulee muistaa, että monen sankarivainajan, omaisen ja ystävän viimeinen leposija ei ole Ikaalisissa. Monella pyhäjärveläisellä on omaisia myös luovutetun Karjalan kirkkomailla. Esimerkiksi Vpl. Pyhäjärven sankarihaudassa on yli sata isänmaan vapauden puolesta henkensä uhrannutta sankarivainajaa. Levottomien olojen vuoksi pyhäjärveläisten omia sankarivainajia on lukuisilla muillakin kirkkomailla eri puolella Suomea.

Suurhyökkäyksen torjunta sekutipeliä

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 70 vuotta siitä, kun jatkosota päättyi ja asukkaat joutuivat lähtemään uudelleen evakkoon.

– Suomen itsenäisyyden kannalta vihollisen massiivinen hyökkäys saatiin vihdoin pysäytettyä ja sotatoimet itärajalla päättyivät. Hyökkäyksen torjumisessa Suomella oli Talin-lhantalan alueella 12 patteristoa (144 tykkiä) kranaatinheittimien lisäksi. Tykistön kenraalin **Vilho Petteri Nenosen** kehittämän tulen keskittämisen taidon avulla

saatiin koko epäsuora tuliampuamaan samanaikaisesti samoihin maaleihin. Sastamalalainen tykistön tulenjohtaja vänrikki **Lauri Koski** oli paikantanut torjuntamaalit yhdessä jalkaväen johtajan kanssa vihollisen ryhmittymä- ja lähtöalueelle. Sekuntitarkkaan kellonai-kaan sidottuna torjuntamaalit ammuttiin koko käytössä olevalla epäsuoralla tulella.

– Tulivalmistelut kestivät kerrallaan useita minuutteja. Vihollisen tässä vaiheessa kärsimät raskaat tappiot pysäyttivät suurhyökkäyksen, ja saatiin mahdollisuudet rauhan neuvotteluille.

– Veteraanien, lottien ja sankarivainajien suureksi perinnöksi on huomioitava se, että Euroopassa vain Britannia pystyi Suomen lisäksi säilyttämään oikeusjärjestyksensä, demokratiansa ja itsemäärämisoikeutensa, muistutti Heikkilä lausuen säkeitä **Kalervo Härmäläinen** säveltämästä laulusta Veteraanin iltahuuto. – Meidän keskuudessamme on vielä veteraaneja, jotka olivat elämänsä nuoruusvuosina takaamassa meille itsenäistä kotimaata. Vuodet vaativat uhrinsa, joita käymme kunnioittamassa sankarihaudoilla ja

Karjalaan jääneiden muistomerkillä. Me olemme pääosin juuri näitä lapsia ja lapsenlapsia. Kunnioitamme myös kaikkia niitä kunniankansalaisia, jotka osallistuivat tavalla tai toisella viime sotien aikana maamme puolustamiseen.)

Sodan jäljet jälkipolvissa

Sota on jättänyt oman jälkensä Suomen historiaan ja suomalaisiin.

– Monen perheen puoliso, isä, äiti, veli tai sisko menetti henkensä. Kotirintamalla oli vain pakko jatkaa elämää. Naiset joutuivat hoitamaan perheensä yksin ja heidän piti hoitaa myös talon raskaammat työt. Sodan päätyttyä kotiin palanneet pystyivät pääsääntöisesti yllättävän hyvin mukautumaan sodan jälkeiseen elämään.

Rankat vuodet rintamalla olivat myös henkisesti raskasta aikaa.

– Oli huoli itsestään ja kotiväestä, joiden pariin toivottiin pian pääsevän takaisin. Kaikki eivät päässeet, vaan heidät tuotiin kotiseudun kirkkomaahan. Ihailtavan hyvin henkinen kantti kesti niin rintamalla kuin kotonakin, vaikka ei se aina helppoa ollut.

– Nuoruudestani muistan, miten monesti eri tilaisuuksissa rintamalla olleet miehet keskustelivat keskenään tapahtumista niiden pitkien vuosien aikana. Heillä oli omat keskustelupöytänsä, ja tuntui, että kaikkia tapahtumia ei haluttu lasten korviin. Henki oli se, että se oli silloin, ja nyt on nyt.

Viimeisessä Veteraanin iltahuuto -laulun säkeistössä viitataan niihin, jotka joutuivat jättämään kotitienonsa kahdesti. ”Laincissa Laatokan mahti, kahlita kenkään ei voi. Veljet sen rantoja vahti, konsa on koitava koi. Ylväänä Karjalan heimo tuskansa kantanut on. Maaäiti suojaansa sulkee, vartija poissa jo on”.

– Satoja tuhansia karjalaisia tuli siirtolaisiksi ja maajoittui eri puolille Suomea. Pian tuo lupsakka väki sulautui kantaväestön mukaan ja ryhtyi rakentamaan uutta elämää uudessa ympäristössä. Silloinkin, kun on ollut vaikeaa, on katsottu toiveikkain mielin tulevaisuuteen ja haluttu parhaansa yrittäen ponnistella arkisissa askareissa isänmaan ja uuden kotiseudun hyväksi.

– Monella meillä virtaa suonissamme karjalasta verta. Muistan nuoruudestani, miten äitini puhui ihan

puhdasta kirjakieltä, mutta tavatessaan karjalaisia nuoruudentuttuja hänkin alkoi haastamaan. Kuten täällä Ikaalisissa, on monilla paikkakunnilla perustettu Karjala-seuroja, jotka pitävät yllä oman kotipaikkansa perinteitä.

Veteraanilaulun kertosäe evästää jälkipolvia: ”Hoi-vatkaa, kohta poissa on veljet, muistakaa heille kallis ol maa. Kertokaa lapsenlapsille lauluin, himmetä ei muistot saa”.

Paavo Heikkilän esityksen kruunasi Ikaalisten Kovelahden Laulajien kuoron esittämä Veteraanin iltahuuto **Seppo Sjömanin** ja **Martti Aholan** säestyksellä.

Paavo Heikkilä. Kuva: Yrjö Inkinen.

Seuraa sinä minua...

Rovasti **Heikki Paukku** puhui kirkossa Muistojen illassa ”muistamisesta ja siitä, että emme muista ja lopuksi pääsemme onnelliseen huolettomuuteen”. Lupsakkaasti esitystään luotsannut Paukkunen totesi, että hänen ikäluokkansa lähti Karjalasta muutaman vuoden ikäisinä, itse hän oli noin neljä vuotta vanha.

– Karjalaisuus rakentui sen varaan, mitä vanhempi sukupolvi kertoi. Nyt kun tämä vanhempi ikäluokka alkaa siirtyä ”tuonilmaisiiin”, meidän sukupolvemme vie kulttuuria ja perinteitä eteenpäin. Tosin silloin olisi pitänyt kysellä enemmän, kun kertojat olivat vielä voimissaan.

– Minulle oli merkittävä kokemus käydä Pyhäjärvellä ja Konnitsassa joku-
nen vuosi sitten, ensimmäistä kertaa sitten sota-

aikana tapahtuneen lähdön jälkeen. Seisoin portin takana ja katselin mummoni kotitaloa, jossa nyt olivat uudet asukkaat.

– Olisin halunnut käydä tuvassa ja kokea, millaisia muistikuvia nousee mieleen. Silloin ennen leikin tuon tuvan lattialla. Minulla ei ollut enoni rohkeutta. Hän yksinkertaisesti marssi sisään kutsua odottamatta, kertoi asiansa ja katseli ja sitten lähti pois. Minä katselin pihaa ja taloa, josta lähdin kauan sitten. Se oli suuri kokemus.

– Voisin hyvin tavoittaa nyt tunteen juurettomuudesta. Silloin ei tiedä, mistä oikeastaan on kotoisin ja mistä aineksista elämä alussa rakentuu. Juureton elämä leijuu ilmassa ja on liian helposti tuulien kuljettavissa.

– Nykyisin kuulee päivittäin kerrottavan muukalaisuudesta ja juurien irti repimisestä. Se ei ole helppo osa. En koskaan kokenut olevani juureton. Mutta kasvumaa, jos näin voi sanoa, oli vain mielikuviissa hie-
man utuisena. Onneksi elämä on kuvaa selkeyttänyt ja kirkastanut. Kotiseutumme oli ja on Karjalassa. Kaunis Pyhäjärvi omin silmin nähtynä oli enemmän kuin mielikuvat.

Paukkunen totesi, että nykyisin sanotaan myös meidän sukupolvemme kantavan sodan arpia mu-

kanaan.

– Ehkä se näin on. Karjalaisuudessa on arvokasta lujaa usko valoisaan tulevaisuuteen: me selviämme, tuli mitä tuli. Kanta-Suomen isäntä kysyi evakkomatkal-
la olevalta karjalaiselta, että mitäs te sitten teette, jos leipä loppuu. Vastaus oli: a sit myö tehää piiraat.

Karjala oli samalla kertaa kaunis ja iloinen ja toisaalta alavireinen ja surullinen.

– Mummoni taloa vastapäätä vietti kesiään pietarilainen rouva. Hän oli hankkinut Konnitsasta talon huvilakseen, hän oli juuri jäänyt eläkkeelle. Hän kutsui sisälle ja olisi varmasti pitänyt vieraanaan ilman ehtoja. Hän hymyili ystävällisen ihmisen tavalla.

– Pyhäjärvessä uiminen ja laskeva ilta-aurinko kuuluivat tähän iloiseen puoleen. Se toinen puoli oli peltojen ojat, jotka kasvoivat miehen korkuista paju-
jokoa. Kaiken ylle oli kirjoitettu voimakas väliaikaisuuden tuntu. Taloista ei tiennyt, rakennetaanko niitä vai puretaan. Tämä saattoi olla vain oma kokemukseni. Rajat ja elämä ovat muuttuneet, mutta Karjala on myös minun Karjalani.

Entisen elämän muistaminen on sikäli tärkeää, että noista ennen olleista asioista rakentuu perusta nykyiselle elämälle.

– Mutta asialla on toinenkin puolensa. Kuka muistaa meitä. Onko olemassa sellaisia ihmisiä, jotka juuri meitä ajattelevat?

– Ukkoni eli isoisäni kuoli kauan ennen syntymääni. Olisin halunnut löytää hänen hautansa, tiesin suurin piirtein, missä se on. Kaikki oli kuitenkin rakennettu ja raivattu aivan toisenlaiseksi. Vanhan haudan löytäminen oli sula mahdollisuus. Elämä kulkee sillä tavalla eteenpäin, että pian hänenkin muistonsa on kadonnut. Tämä on luonnollista. Emme mekään tiedä paljonkaan isovanhempiemme vanhemmista, Paukkunen totesi.

– Ajatus siitä, että meidän nimemme ei olisi kenenkään mielessä, ei ole mukava. Tuntuu hyvältä, jos joku meitä ajattelee.

Että ihminen unohtuu mielistämme elämän varrella, voisi nyt kuitata niin, että on yksi, joka ei unohda. Hän joka on hyvä ja kaikkivaltias.

On asiassa toinenkin puoli. Jos sinulla on joku, jota pitäisi muistaa ja johon täytyisi pitää yhteyttä, älä laiminlyö kutsumustasi. On sellaisia muistamisia, johon meidän on lähetetty eikä sijaisia ole.

Seuraavaksi onnellisesta ja terveestä unohtamisesta tai voisi sanoa ”huolettomuudesta”. Luin pienen kirjoi-

tuksen Kotimaa-lehdestä, siinä ollut asia syytti minut. Seuraava ajatus on se, joka tuli mieleeni, ei välttämättä kirjoittaja sanoma.

Johanneksen evankeliumin lopussa kerrotaan, että Jeesus, Pietari ja Johannes olivat yhdessä kulkemassa. Edellä raamatussa oli kerrottu Jeesuksen kolmesta rakastaa -kysymyksestä Pietarille. Sitten Jeesus sanoi, että kun vanhenet, sinut vyöttää toinen, joka vie sinut minne et tahdo. Jeesus ilmaisi tässä, millainen kuolema Pietarilla oli sitten, kun hänen aikansa tuli täyteen. Jeesus sanoi vielä Pietarille: Seuraa minua.

Kerron raamatun sisältöä vapaasti. Nämä kolme olivat matkalla. Jeesus ja Pietari kulkivat yhdessä, Johannes tuli hieman jäljessä. Pietari katsoi taakseen ja kysyi, miten Johanneksen käy. Jeesus vastasi: Mitä se sinulle kuuluu. Seuraa sinä minua.

Mitä se sinulle kuuluu. Tylyn kuuloiset sanat kertovat kuitenkin onnellisesta ja terveestä huolettomuudesta. Älä ota kantaaksesi ylimääräisiä murheita. Sinun ei tarvitse ratkaista kuin pienen pieni murto-osa maailman ongelmista ja nimenomaan vain ne, jotka osaksesi tulevat.

Jeesus oli Pilatuksen kuulusteltavana ennen ristiin

naulitsemista ja eräässä vaiheessa Jeesus sanoi, että Hän on tullut todistamaan totuuden puolesta. Pilatus vastasi kysymällä ”mitä on totuus”.

Olen pitänyt tästä Pilatuksen vastauksesta, sillä olen kuullut sen etsijän nöyränä sanana. Olihan Pilatus tietysti muutakin. Etsijä ei kuvittele omistavansa koko totuutta, mutta ei hän myöskään lakkaa toivomasta ja löytämästä. Eksyvä taas tunnetusti ei tietä kysele.

Ehkä kirkon historiakin joltain osalta olisi toisenlainen, jos ei juututtaisi rettelöimään yhdestä yksityiskohdasta ja kuviteltaisi, että juuri meidän ryhmämme omistaa syvimmän totuuden. Eikö olisi parempi joskus sanoa, mitä se minulle kuuluu, meidän tehtävämme on julistaa Jumalan valtakuntaa. Tehdään perustehtävä parhaamme mukaan, vaikka koko totuus ei kokonaan olekaan hallussamme.

Herramme sanoi olevansa totuus. Evankeliumi on sitä, että me kaikista puutteista ja vajauksista huolimatta olemme ilman ehtoja hänen käsissään. Totuus ulottuu meihin, vaikka omin voimin emme sitä tavoittaisikaan.

Kovia kokenut evakkolapsi puhui anteeksiannosta ja ymmärtämyksestä

Keväällä 1938 Pyhäjärven Vernitsalla syntynyt **Pentti Kaasalainen** kertoi Muistojen illassa koskettavia lapsuusmuistojaan, perheen evakkotaipaleita ja isänsä sodassa oloa. Isänsä oli **Tuomas Kaasalainen** ja isänisä, vuonna 1830 syntynyt **Heikki Kaasalainen**, tämän vaimo **Heleena o.s. Tomperi**. Vanhin suvusta löydetty on 1650-luvulla elänyt **Matti Kaasalainen**.

Pentin äiti oli **Anna-Riitta, o.s. Tenkanen**, jonka koti oli vain puolen kilometrin päässä Kaasalaisen talosta.

– Hyvä oli näin nuorten alkaa seurustella, kun ei ollut kännykkää, autoa eikä polkupyörääkään, kuvaili Pentti vanhempiensa yhteisen taipaleen alkua.

Talvisotaa edeltänyt kesä oli maanviljelijöille hyvä, isoja satoja odotettiin; sotaa pelättiin, mutta parasta toivottiin. Eräänä puutipaivana sattui vakava onnettomuus, kun Pentti kaatoi äidin keittämät tulikuumat talkookahvit päälleen. Oli ihme, että puolitoista-vuotias pahasti palanut poika jäi henkiin.

Pian perhettä koetteli toinen vakava onnettomuus samoihin aikoihin, kun kirkonkellot olivat soittaneet sodan syttyneen. Isä-Tuomas oli juuri ajamassa heinäkuormaa navetanparveen, kun viholliskoneet hyökkäsivät. Hevonen pilastui ja isä putosi ajosillan

viereiseen kivilouhikkoon. Verisen miehen nähnyt **Ko-
veron Jussi** olikin todennut, että ”Kaasalaisen Tommo on sodan ensimmäinen uhri”. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan Tuomas selvisi sairaalareissusta, mutta talvisotaan lähtijäksi hänestä ei ollut.

Pentti Kaasalainen muisteli isänsä kertomia tapahtumia, joista yksi oli **Liisa Kurosen** hautajaiset. Koska oli sotatila, niin vainaja jouduttiin kuljettamaan aamuyöstä pimeään turvin hautausmaalle ja kätkemään multiin. Muistotilaisuutta pidettiin seuraavana iltapäivänä, kun kolme sotapoliisia tuli ilmoittamaan, että kolmen tunnin kuluttua lähtee viimeinen evakkojuna. Siihen loppui muistotilaisuus.

Pentin palovammat olivat sen verran parantuneet, että vaatetta saatiin kunnolla päälle. Evakkojuna vei perheen Töysään, jossa asuttiin seuraavaan kesään.

Sieltä Kaasalaiset siirtyivät Ikaalisiin, jossa kuolema kävi taas liki. Äiti pesi rannalla pyykkää, kaksi isoveljeä seikkaili omilla teillään – mutta missä pikku Pentti? Äiti noukki hänet laiturinpäästä järvenpohjasta ja ihmeen kaupalla poika ryhtyi lopulta pärskimään.

– Kaksi vuotta ja kolme kuukautta. Näistä alkavat minun muistikuvani, järvi-
maisemasta, johon meinasin hukkuu.

Elokuussa 1941 syntyi **Eila-sisko**. Pentti ajatteli, että nyt tuli perheeseen pyykinpesijä ja piirakanpaistaja.

Marraskuussa 1941 lähdettiin takaisin kotiin Karjalaan, mukana mm. kolme evakkoon tuotua lehmää. Pyhäjärven asemalle saavuttua pieni poika voi vain ihmetellä, miksi maisemassa törrötti vain savupiippuja.

Äiti ryhtyi kunnostamaan kotia. Pentti tuumaili: ”Huono Karjala, ryssät ovat särkeneet meidän saunan ikkunan” – vaikka paljon muutakin korjattavaa toki oli.

Isä toi yllätyksen kotiin, sotasaalishevos; edellinen oma hevonen oli jäänyt sotatanttereille.

Uutta elämää rakennettiin, kuten monissa muissakin pyhäjärveläisperheissä. Vuonna 1943, kun uusi sarjain oli saatu rakennettua, nauvoja oli jäänyt tähteksi ja pojat innostuivat naulaamaan niistä askelmat määntyn – sinne kiivettyä aukeivat näkymät Laatokalle asti.

– Nämä naulatut askelmat käydään yhä kotiseutumatoikoilla katsomassa tästä isosta männystä.

Venäläisiä sotavankeja kuljetettiin aamuin illoin kodin ohi, ja nälkäisten miesten näkeminen säällitti Penttiä. Desanteista varoiteltiin, ja eräänkin kerran kerrottiin venäläisestä koneesta lasketun kylälle de-

santteja. Äiti laittoi pojat samaan sänkyyn nukkumaan entistä hartaamman iltarukouksen kera.

Aamuyöstä jyskytettiin ovea, äiti oli valmiina kirves kädessään. Ketään ei kuitenkaan sisälle tunkeutunut, mutta aamulla havaittiin ovenpielessä tupakantumppeja ja miehen jäljet. Liekö ollut sama mies, joka saatiin kiinni toisesta talosta, kun perheen naisväki huomasi sängyn alta pilkottaneet saappaanpohjat.

Pentti muisteli myös sanomalehdissä julkaistuja järkeviä kuvia ja lentolaivuuksia, joita taivaalta katseltiin. Pommikoneiden menon jälkeen ikkunoista tipuivat kiitit, ja ruudut oli tuettava nauloilla paikoilleen.

Uusi evakkoonlähtö oli edessä kesällä 1944. Kaasalaisen perheen tavarat oli ohjeiden mukaan pakattu, osoitteena KRV (Keuruu) ja tunnistenumeron 4779. Isä oli sodasta lomalla ja saatteli perheen matkalle.

– Muistan tarkasti piha-
piirin, mikä taakse jäi. Nykyisin aina kotiseutumatoikalla otamme kuvan ruusupensas luona.

Pyhäjärveläisten juna selvisi Elisenvaaran pommittuksesta – mm. räisäläisten kävi huonommin.

Toinen evakkorupeama alkoi Keski-Suomessa, josta perhe taas siirtyi Ikaalisiin, missä Pentinkin koulu-

Evakkoperheen Ikaalisiin tuoma Pentti Kaasalainen tekee humanitaarista avustustyötä.

taival alkoi 1945.

Kaasalaiset ostivat Vatsiaisten kylästä 1947 rappio-tilan; isännäksi aiottu poika oli kaatunut sodassa.

Nykyisin Pentti Kaasalainen asuu paikalla vaimonsa **Ritvan** kanssa. Heille siunaantui neljä lasta ja kahdestoista lapsenlapsi on tulossa.

Kaasalainen on myös kirjoittanut muistelukirjan ”Kuinka äiti kaikki tämän kesti”.

– Äiti ei täysin päässyt katkeruudesta, eikä isä puhunut sodasta.

Omalta kohdaltaan Pentti Kaasalainen kuitenkin toteaa, että on oltava anteeksiantavainen ja ymmärtäväinen; vastapuolen sotilaat olivat pakotettuja tehtävänsä.

Kaasalainen on tehnyt lukuisia humanitaarisia avustusmatkoja: mm. 23 itärajan taakse ja 95 Viroon.

– MRT

Muistojen kirkkoillasta iltamien viettoon

Muistojen iltat kirkossa juonsi **Marita Frigård**, jolla on omia juuria Antreaan.

Hänen tervehdyssanojensa jälkeen kuultiin kanttori **Atte Tenkasan** taidokas Konevitsan kirkonkellot, ja sitten seurakunnan tervehdys pastori **Esko Mattilan** tuomana.

Heikki Paukkusen puhetta on luettavissa edelliseltä sivulta, ja **Pentti Kaasalaisen** muisteluja yllä.

Seppo Lindgren oli valinnut esityksikseen laulut Kahden maan kansalainen ja Kun hiljaisin hetkin. Runonlausuntaa esitti **Anneli Pitkänen**.

Kolehti kerättiin sekä lauantaina että sunnuntaina Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hengelliseen työhön.

Kirkkoillan päätti Kovelahden laulajien esittämä Veteraanin iltahuuto.

Muistojen illasta siirryttiin iltamien viettoon Ikaalisen salille. Siellä iltat luotsasi **Lea Jokinen**.

Illan pääohjelmanumeron muodosti Ikaalisten

Mieslaulajien Tolkku Boys -ryhmä **Antti Rajakorven** johdolla. Korsu-elämää musiikinäytelmässä kuultiin sota-ajan lauluja ja niiden lomassa niin hurttia huumoria kuin vakavam-

paa sodan melskettä ja kai-puuta kotiin ja rauhan aikoihin.

Esitystä kävi kiittämässä mm. veteraani **Pentti Inkinen**.

Onnekkaille arpajaiset antoivat voittoja. Ilanvietto päättyi Tanssiorkesteri Suviyön tahdittamiin tansseihin.

Illan tanssiosuus käynnistyi Pyhäjärvi-valsilla.

Atte Tenkanen säesti Seppo Lindgrenin esitykset.

Lotta Lunkreeni (Satu Holma) toi korsuun korvirketta ja viipurinrinkeliä. Kuva: Yrjö Inkinen.

Värikäs karjalaisjuhla sai kiitokset

Komea oli rivistö kansallis- ja kansanpukuisia, jotka juhlaan osallistuivat.

Hämäläinenkin voi kasvaa karjalaisuuteen

Ikaalisten Pyhäjärvi-juhlien juhlatuomiorikunnan puheenjohtaja **Marja Hämäläinen** on syntymänsä paikkakuntalaisia, mutta kovasti karjalaisuudesta kiinnostunut ”Pyhäjärven miniä”. Perheen haastattelu on luettavissa heinäkuun juhlanumerossa.

Lämpimin sanoin Marja Hämäläinen toivottelikin pääjuhlien yleisön tervetulleeksi.

– Karjalaisuus on tullut lähelle minua. Asuimme samassa taloudessa usean vuosikymmenen ajan hyvässä sovussa: karjalainen anoppi ja hämäläinen miniä. Pyhäjärvi-juhlilla olen käynyt useasti ja Pyhäjärvelläkin olemme muutaman kerran käyneet.

– Viime kesän matka oli erilainen. Saimme tyttären perheen mukamme. Meitä oli kolme polvea katselemassa entisiä kotipaikkoja. Tyttären lapset katselivat vakavina kotikylää, jossa ei ollut yhtään taloa, kylää jossa heidän taatansa oli ensiaskeleensa ottanut.

Marja kysyi matkan jälkeen tyttäreltään, mitä hän oli kokenut, ja **Minna Hämäläinen** kertoi:

– Kun lähdimme kävelemään Vernitsalta kohti Sortanlahtea, käännyin katsomaan taaksepäin. Mieleen nousi **Vieno**-mummu.

Nuori äiti lähti evakkomatkalle äitinsä ja lastensa kanssa. Katsoiko hänkin taakseen, pelko sydämessä, koti oli jätettävä. Jossain matkan varrella tämä äiti sai suruviestin, että miehensä, poikien isä oli kaatunut rintamalla 20.6.1944, samana päivänä, kun perhe oli kotinsa joutunut jättämään.

– Matkan piti kuitenkin jatkua, surusta huolimatta. Oltuaan Orivedellä muutaman vuoden leskiäidin perhe sai Ikaalisista tilan keskeltä synkkää metsää. Kaikki tyhjistä aloitettava. Tämä yksinhuoltajaäiti ei voinut työtä pelätä, mutta hän ei katkeroitunut. Hän eli pitkän ja sosiaalisesti rikkaan elämän.

– Viimeisenä vuotenaan mummo kuvitteli meidän perheen asuvan Pyhäjärvellä. Hän eli loppuun asti nuoruuden kotiseutu Pyhäjärvi mielessään, totesi Marja Hämäläinen anopistaan.

Evakkomatkoista ja uusille paikoille kotiutumises- ta on nyt karjalaisen siirtolaisilla takanaan jo vuosikymmenet.

– Siten on uudetkin kotiseudut tulleet rakkaiksi ja muistoissa ovat entiset kotiseudut, summasi Hämäläinen toivottaen yleisölle viihtyisää juhlaa.

Pääjuhlan juontajana toimi **Satu Holma**, joka sai ilolla todeta juhlasaliin kertyneen runsaasti yleisöä.

Sopraano, Karjalan satakieleksikin titteloitu **Raita Karpo** esiintyi vaikuttavaan tapansa, säestäjänään **Ritva Viitala-Aaltio**. Raita Karpo nimesi yhdeksi parhaimmista karjalaislauluista esityksensä päättäneen, **Olli Nykäsen** säveltämän Karjalan koivut.

Juhlapuhujaksi oli saapunut Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg**.

Siirtokarjalaisista Ikaalisissa talvisodan ja välirauhan aikana kertoi aiheesta gradun tehnyt **Suvi Kauppi-la**. Heidän esityksensä ovat tutkailtavissa seuraavalla aukeamalla.

Laulua ja runoa kuultiin Kauppalan Satakielten esittämänä.

Vpl-Pyhäjärvi-Säätiön hallinnoimista rahastoista myönnetään stipendejä ja stipendinsaaajat sukujuuri- neen esitteli asiamies **Pirjo Kiiala**. Hän muistutti myös, että säätiö on tukenut 2000 eurolla Evakko-äiti-patsashanketta.

Puheenjohtaja **Yrjö S. Kaasalainen** kertoi Kaiun muistoviestin tulokset, jotka nähtävillä sivulla 2.

Ensi vuonna Vpl. Pyhäjärvi-juhlia vietetään jo 69. kerran. Tervetulotoivotuksen Sastamalaan esitti Vammalan Karjalaseuran pj.

Pertti Hakanen. Vuoden 2015 juhlat on tarkoitus viettää yksipäiväisinä sunnuntaina 19. heinäkuuta.

– On aina opittava uutta ja nyt katsomme, miltä näyttää järjestäminen yksipäiväisenä. Tarkoitus on tarjota antoisa Pyhäjärvi-tapaaminen, joka kutsuu monia perheitä ja sukupolvia.

Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston pj. **Esko Pullakka** kiitti päätössanois- saan Ikaalisten juhla- järjestelijöitä hyvistä juhlilla.

– Monipuolista ohjelmaa, ja on ollut hyvä kokoontua yhteen. Paljon väkeä paikalla, ja kiitos siitä.

– Kun ensi vuonna Sastamalassa on yksipäiväinen juhla, ei se tarkoita sitä, etteikö taas jatkossa voisi olla kahdenkin päivän juhla.

– Sastamalassakin varmasti saamme arvokkaan juhlan, karjalaiset ja pyhäjärveläiset sen aisaitsevat. On tärkeä kokoontua yhteen.

Päättäjäisiksi yleisöä kiittänyt Satu Holma vetosi vielä juhla- väkeen:

– Tuokaa nyt ensi kesän juhlille jokainen ainakin yksi alle 40-vuotias!, hän kannusti.

Ikaalisten juhla päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Juhlakooste

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Säestystoimista huolehtinut anttori Atte Tenkanen toi perhettäänkin mukaan juhlille. Kiitoksia ojentamassa Lea Jokinen.

Raita Karpon esitys ei jätä ketään kylmäksi. Kuva: Yrjö Inkinen.

Säilyttäkää ja opettakaa murretta

Ikaalisten kaupungin tervehdyksen juhla- väelle toi kaupunginhallituksen pj. **Matti Äijö**. Hän esitteli kotikaupunkiaan ja kertoi sen nykykuulumisia.

Siirtolaisväestö sulautui Ikaalisiin yllättävän hyvin.

– Nyt jo kolmas ja neljäskin polvi on ”sekoittunut” täydellisesti perusväestön joukkoon. Tämän on varmasti tehnyt vielä helpommaksi koko maailman muuttuminen, opiskelu, kansainväliset kielitaidot,

internet, matkustamisen helppous.

– Me tänne Ikaalisiin juurtuneet Pyhäjärvi-suku- set olemme olleet alusta alkaen sitoutuneesti rakentamassa omaa kaupunkiamme. Suomen demokraattinen yhteiskunta on hyvä järjestelmä, neljän vuoden välein kansa saa valita edustajansa yhteisten asioiden hoitajiksi kunnan- ja kaupungin valtuustoihin. Ikaalisten kaupunginhallituksessa Pyhäjärvi on hy-

vin edustettuna, 25 prosentin edustus Vernitsankylältä.

– Hyvälle yhteistyölle ja sovellu antaa entistäkin suoremman arvon, kun kuuntelee ja katselee uutisia maailmalta. Vaikkapa viimeaikaiset uutiset Ukrainasta, Israelista ja Afrikan valtioista ovat todella ikäviä. Onneksi meillä ei ole sellaisia uutisia maailmalle kerrottavana.

Äijö tuumasi, että murre on puheen ja kielen rikkaus – seurattuaan nyky- karjalaisen rupattelua.

– Muistan, kuinka isäni ja varsinkin 1879 syntynyt mummoni puhuivat rikasta karjalan murretta. Minua harmittaa, kun en muista enää kuin muutamia sanoja karjalan murteesta.

– Te jotka murteen osatte, säilyttäkää se ja opettakaa se myös nykyisille ja tulevillekin sukupolville.

Juhlilla mukana olleet **Osmo Juvonen** ja elämä- kumppaninsa **Rauni Nousiainen** viettävät kesät Suomessa ja talvet Espanjassa. Karjalaisuus on vuonna 1937 syntyneellä Juvosella aina mielessä; hän on toiminut mm. Pyhäjärvi-Seuran hallinnossa.

Äitinsä **Amalia** o.s. **Ukkonen** oli lähtöisin Ylläpäästä ja isä **Nestori Juvonen** Enkkualta. Pyhäjärvi-lehti tulee kuulemma luettua tarkkaan niin Helsingissä kuin Fuengirolassa oleillessa.

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja kiitteli menneitä sukupolvia ja kannusti uusia mukaan Suomen sitkeä puolustus ansaitsee suuret kiitokset

Karjalan Liiton toiminnanjohtaja **Satu Hallenberg** käsitteli juhlapuheessaan historiaa, onhan tänä vuonna kulunut 70 vuotta karjalaisia vahvasti koskeneen rauhansopimuksen solmimisesta. Lisäksi hän puhui liiton yhteisistä teemoista sekä karjalaisen pitäjätöiminnan ajankohtaisista asioista.

– Jatkosodan päättymisen jälkeen syksyllä 1944 oli vielä Lapin sota, mutta syyskuuhun päättyi Karjalaa koetellut sodan vaihe ja sodan lopulliset seuraukset suomalaisille ja erityisesti karjalaisille konkretisoituivat. Sotakorvaukset olivat raskaat, mutta meille karjalaisille raskain oli kotien, Karjalan menetys. Raja määrittyi talvisodan rajalinjauksen pohjalta.

– Tärkeintä oli se, että raskaista menetyksistä huolimatta Suomi säilytti itsenäisyyden. Se ei ollut itsensänselvyyttä – mutta se saavutettiin sitkeästi ja loppuun asti itsenäisyydestä taistellen. Sotilaamme ovat osoittaneet niin talvi- kuin jatkosodassa poikkeuksellista sitkeyttä, ainutlaatuista taistelutahtoa ylivoimaista vihollista vastaan, muistutti Hallenberg.

Koko Suomea ei sota-vuosien aikana eikä sotien seurauksena miehitetty, se oli harvinaista manner-Euroopassa.

– Se oli merkityksellinen asia kotirintamalle, perheille, vaimoille ja lapsille. Mutta Karjalan kohtalo oli toinen, Karjala oli taistelutaner ja se menetettiin.

Evakuointityö oli ainutlaatuista

Vaikka Karjala menetettiin, sotien jälkeen syntyneille karjalaisille sukupolville on ollut ensiarvoisen tärkeää, että menetetyllä alueella toteutettiin evakuointi.

– Karjalaiset, eli noin 11 prosenttia suomalaisista siirtyi läntisempään Suomeen. Kiireellä ja sodan melskeissä koti jätettiin ja tuli lähtö tuntemattomaan, moni karjalaisperhe kulki evakkotien kahdesti. Suomalaisten evakuointi menetetyiltä kotiseuduilta on ollut yhä edelleen ainutlaatuinen toimi maailmassa. Talvisodasta puhutaan talvisodan ihmeenä, karjalaisten evakuointi on myös malliksi sopiva toimenpide ja toteutus.

– Taloustieteen tohtori **Matti Sarvimäki** on tutkimuksissaan osoittanut, että ne kunnat, jotka ottivat evakkoja vastaan, ovat taloudellisesti menestyneet muita kuntia paremmin. Me karjalaiset olemme aktiivista väkeä. Ehkä se on ollut myös osasy sihin, että on selviytetty – taloudellisesti kohtuullisesti tai hyvin – kuin myös on selviytetty henkisesti raskaista menetyksistä. Yksi on sel-

vinnyt hyvin, toinen huonommin.

Perheiden, lasten, vanhus-ten ja monissa taloissa myös karjan evakuoinneista vastasivat suurimmaksi osaksi karjalaisäidit; isät ja veljet olivat myös karjalaisperheistä rintamalla.

– Evakkoaitien kunniaksi paljastetaan ensi vuonna evakkoaidin muistomerkki, jonka tekijäksi toimikunta valitsi kuvanveistäjä **Juhani Honkasen**. Muistomerkki tulee Karjalatalon yhteyteen Helsingissä ja on ns. näköispatsas, tiedotti Hallenberg.

Yhteistoiminnalla suuri merkitys

Sotien jälkeisessä selviytymisessä suuri merkitys oli karjalaisten yhdistystoiminnalla – Karjalan Liitto vietää ensi vuonna perustamisensa 75-vuotisjuhlavuotta.

– Karjalaistoiminta pitäjaseuroissa ja -säätiöissä, karjalaseuroissa ja sukuseuroissa on siirtänyt karjalaisesta perintöä ja tietoa historiastamme ja sukujen kokemuksista tuleville sukupolville, juhlapuhuja kiitteli.

Ja nyt on aika kääntää katsetta tulevaisuuteen.

– Afrikkalainen sanonta on katsoa menneeseen ja mennä ikään kuin selkää edellä kohti tulevaa. Historiassamme, niin toteutuneessa kansakunnan historiassa, kuin itse kunkin historiassa yksilönä, on opiskittavaa ja huomioitavaa kun suunnitellaan tulevaa. Otetaan oppia onnistumisista eli hyvästä sekä muistetaan myös huonot kokemukset, otetaan opiksi pahasta.

– Raja-alueyhteistyö on Karjalan Liiton pitäjaseuroille olennainen osa toimintaa, yhteistyö entisten kotiseutujen asukkaiden ja viranomaisten kanssa on vilkasta ja vuosi vuodelta lisääntynyt, monipuolistunut ja parantanut. Meille karjalaisille on omakohtaisten kokemusten kautta tärkeää, että yhteistyö venäläisten kanssa sujuu ja neuvotteluyhteyttä vaalitaan.

Tärkeää tiedon ja kokemusten säilytys

Sotien jälkeen syntyneet ja nuoremmat voivat saada tietoa sodista ja historiatamme elokuvista, kirjallisuudesta jne.

– Sitä kautta saamme tietoa, tieto voi lisätä ymmärrystä. Sodan itse kokeminen sotilaana tai siviilinä on kuitenkin elämän kauheita kokemuksia, sitä kokemusta eivät edes isovanhempien, vanhempien tarinat voi kaikkea välittää kuulijalle. Silti on tärkeää kertoa ja puhua – siirtää ja tallentaa tietoa ja kokemuksia, Satu Hallenberg painotti.

– Yli 70 vuotta sitten oma äitini on murrosikäisenä 15-vuotiaana tyttönä paimentanut perheen nautakarjan ja kulkenut sen kanssa yksin kävelen pitkästä toista sataa kilometriä Lumivaarasta Savoon. Nuori tyttö käveli sodan alta yksin suuren karjalalau- man kanssa kohti tuntematonta, yöpyi puiden alla ja tienvarren tuntemattomissa taloissa.

– Kaikkea kauheutta ja raakuutta ei voi kuultuna käsitellä, mutta voimme ymmärtää mikä on rauhan, kriisittömyyden ajan merkitys ja suuri arvo. Olemme saaneet syntyä hyvinvointiin ja elää kriisittömässä, itsenäisessä Suomessa. Kiitos sotiemme veteraaneille ja evakkosukupolvelle.

Kuulumisia vaihtamassa Tampereen piirin pj. Tuomo Nenonen (vas.), Satu Hallenberg ja Yrjö S. Kaasalainen.

Kirjallisuus avaa tietä karjalaisuuteen

Karjalan Liiton teema tällä liittokokouskaudella eli vuosina 2014-16, on karjalainen sanankäyttö.

– Tänä vuonna on julhitu sanomalehti Karjalaa ja julhitu lukuisia edelleen ilmestyviä pitäjälehtiä. Vpl Pyhäjärvi-lehti ilmestyy kuukausittain. Se välittää tietoa yli parinkymmenen muun pitäjälehdteen tavoin ja näiden lehtien kesken on juuri nyt käynnissä keskinäinen laatukilpailu. Karjalan Liiton jäsenlehti on jatkossa saatavissa myös digitaalisesti; jos valitsee sähköisen lehden saa kahden numeron sijaan neljä lehteä vuodessa, eli enemmän tietoa samalla jäsenmaksulla, vinkkasi Hallenberg.

Ensi vuosi on vanhan Kalevalan merkkipuosi.

– Ehkä Kalevala, runonlaulu ja itkuvirret nousivat silloin karjalaisen sanankäytön yhtenä muotona esille. Runonlaulun ja äänellä it-

kemisen perinne on juuri nyt muutamankin väitöskirjan aiheena. Nuoria kiinnostaa karjalainen ja kalevalainen kulttuurimme.

Karjalaisen sanankäytön teema jatkuu ja siihen liittyen haastetta tuli myös pyhäjärveläisille.

– Ehkä viimeistään vuonna 2016 nostamme esiin karjalaisen sanankäytön mestareita, puhujia ja kirjoittajia. Miten se tehdään Vpl Pyhäjärvi-seurassa ja -säätiössä, kysäisi Hallenberg.

– Kirjallisuus avaa erään tien karjalaisuuteen, totesi juhlapuhuja ottaen esimerkiksi kirjailija **Anja Snellmanin** ja **Laila Hirvisäären** sekä tutkija **Anna Kortelaisen** teoksia.

Tunne oma ja sukusi historia

Satu Hallenberg painotti, että jokaisen on syytä tuntea oma ja suvun historia;

näin löytää oman näkökulman Karjalaan ja karjalaisuuteen. Pyhäjärvi-juhlat olivat siitä oiva esimerkki.

– Sukuseminaarin luennot ja aiheet olivat kaikkia koskettavia ja ajankohtaisia. Juhlat ja karjalaistapahtumat uudistuvat ja löytävät uuden suunnan ja uudet tekijät kiinnostuksen mukaan.

– Jokainen sukupolvi tekee oman karjalaisen kulttuurinsa – valmiiksi ei nuoremille tarvitse tehdä, karjalaiset ovat aktiivisia. Tilaa itse tehdä, tukea ja kannustusta tarvitaan.

– Jäsenseurojemme toiminnan aktiivisuudesta sekä kiinnostuksesta Karjalaan ja karjalaisuuteen kertoo myös se, että Karjalan Liittoon liittyy vuosittain uusia jäseniä seurojemme kautta 2000-3000 jäsentä. Seurojemme uudet jäsenet ovat useimmiten 30-60 ikävuoden väliltä.

– Tule mukaan, tartu sinua kiinnostavaan ja toteuta ideasi karjalaisessa yhdistyksessä, vaikka omassa pitäjäseurassa, hän kannusti.

Hallenberg toivotti myös väkeä mukaan 13. syyskuuta pidettävään Karjalan liiton kulttuuriviikonloppuun Karjalatalolle Helsinkiin.

– Suunnitellaan yhdessä tulevaa toimintaa ja kuullaan karjalaista sanankäyttöä – uudenaikaisiin tulkin- toja, uusia karjalaisuutensa löytäneitä esiintyjä.

Menneisyyden ja tulevaisuuden yhdistymistä on syytä kannustaa monilla tavoilla.

– Annetaan aina uusille sukupolville tilaa, kannustetaan heitä löytämään oma ja suvun historia, oma pyhäjärveläisyytensä, karjalaisuutensa ja annetaan heille mahdollisuus tehdä omaa, uutta, erilaista karjalaista kulttuuria.

Hautausmaiden suojelutyö jatkuu

Seitsemän vuotta sitten Vpl Pyhäjärvi-juhilla Tampereella Satu Hallenberg puhui myös vanhojen Karjalaa jääneiden hautausmaiden ja muistomerkkien suojelusta.

– Suojelun edistäminen ja siihen liittyen yhteistyö venäläisviranomaisten kanssa on liitossa jatkuva projekti. Liitto toimii aktiivisesti Suomen ulkoministeriön eri viranomaisten kanssa sekä sitä kautta federaation viranomaisten kanssa. Alueelliset yhteistyöneuvottelut ovat liiton agendalla, paikallissopiminen on oimien pitäjaseurojemme tehtävää. Yhteistyö Viipurin alueen kanssa on ollut aktiivista ja johtanut hyviin tuloksiin mm. Äyräpään

hautausmaa-alueella.

– Kiitos karjalaiset, että teillä, meillä katse menneeseen tarkoittaa menneiden sukupolvien kunnioitusta ja heidän työnsä arvostamista.

– Sama arvostus näkyy myös venäläisissä – alueen historia kiinnostaa heitäkin, historian vaaliminen voi tuoda alueelle jatkossakin maksavia ja palveluja ostavia vieraita. Myös pyhäjärveläiset ovat tänäkin kesänä käyneet lukuisilla kotiseutumatkailuilla, kuten monet muut.

Karjalan Liitto on perustajajäsen Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksessä.

– Tämä yhdistys on Suomessa virallinen taho toimeenpanemaan vuoden

1992 valtiosopimusta, Suomen ja Venäjän välistä vastavuoroista sopimusta, joka koskee sotilasmuistomerkkejä ja sotilashautausmaita ja -hautoja. Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys on vienyt venäläiselle vastaavalle tähän tehtävään akkreditoidulle taholle maa- rekisteröintiprosessia varten tiedot eräästä vanhasta karjalaisesta sotilashautausmaasta. Odotamme tietojen asian etenemisestä.

Yli 400 000 karjalaista evakuoitiin viime sotien aikaan läntisempään, jäljelle jääneeseen Suomeen.

– Suomalaiset sotilaat olivat myös poikkeus moniin muihin verrattuna – kaatuneet taistelutoverit pyrittiin tuomaan heti myös koti-

maan multiin.

– Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys tekee myös kaatuneiden sotilaiden jäännösten etsimistä, yhdessä venäläisten kanssa. Yhdistys on tuonut Suomeen vuoden 1992 jälkeen noin 1150 sotavainajan jäännökset.

Hallenberg kuvaili yhdeksi mieleenpainuvaksi muistoksi osallistumistaan kaatuneiden muistopäivänä vuosi sitten hautajaisiin Lappeenrannassa.

– Siellä haudattiin 44 viime sodissa kaatunutta suomalaista sotilasta. Heidän maalliset jäännöksensä oli löydetty ja tuotu Suomeen. Harras ja koskettava hautausilaisuus.

- MRT

Karjalaisuus kiinnostaa nykytutkijoitakin

Siirtokarjalaisten saapumista Ikaalisiin käsitteli aiheesta gradu-tutkielman tehnyt, paikkakunnalta kotoisin oleva **Suvi Kauppila**, jonka pääaineena opiskeluissaan on ollut kulttuuriperinnön tutkimus.

– Olen tehnyt graduni aiheesta talvisodan ja välirauhan aikana Ikaalisiin saapuneet siirtokarjalaiset. Ainoa yhteyteni Karjalaan onkin tämä tekemäni tutkimus, totesi Kauppila.

Karjalaan liittyvä tutkimus kuitenkin kiinnostaa.

– Luen juuri tällä hetkellä **Outi Fingerroosin** ja **Jaa-na Loipposen** toimittamaa kirjaa Nykytulkintojen Karjala. Karjala jatkaa muodonmuutoksiaan, mutta kiinnostus siihen elää ja on voimissaan.

Jokin Karjalassa vetää puoleensa monia tutkijoita.

– Karjala on ollut historiansa aikana monien haluama, kokemaa ja muistama. Se elää kansallisena myyttinä, karjalaisten kokemuksissa ja menneisyyden konstruktioissa. Karjalaa tuotetaan jatkuvasti, milloin historiallisena faktana, milloin kuvitellen menneitä ja nykyisiä kerrostumia.

– Omassa tutkimuksessa itse Karjalan puoli jää kyläkin vähäisemmälle, kun keskityn siirtokarjalaisiin täällä Ikaalisissa, huomautti Kauppila esitelmänsä aluksi.

Henkilökortit pääaineistona

Miten siis Suvi Kauppila päätyi tekemään gradua juuri siirtokarjalaisista?

– Sain apuja aiheen keksimiseen, kun käännyn Ikaalinen-Seuran puoleen. **Jaakko Koskelolta** sain vinkin ruveta tutkimaan

Ikaalisten siirtokarjalaisia. Kiinnostuin aiheesta heti, vaikka se olikin melko vieras aihe entuudestaan.

Ikaalinen-Seuralla oli arkistossaan runsaasti materiaalia siirtokarjalaisista, ja se oli peräisin Ikaalisten huoltojohtaja **Sven Rajalan** jäämistöistä.

– Päädyin kuitenkin käyttämään kaupunginarkistosta löytyneitä siirtoväen henkilökortteja tutkimukseni pääaineistona.

Kun Suvi näki henkilökortiston ensimmäistä kertaa, hän kiinnostui niistä valtavasti.

– Ne kertovat paljon saapuneesta siirtoväestä, ja itse vastasin niiden perusteella siihen, että kuka tuli, mistä tuli sekä minne sijoitettiin. Lisäksi kokosin graduuni muun muassa siirtoväen ammatteja sekä ikä- ja sukupuolijakaumaa ja mahdollisia siirtoväen avustuksia tilastojen avulla.

Henkilökorteista ei valitettavasti käy ilmi, että mihin henkilökortin omannut ihminen lopulta päätyi ja sen selvittämisessä Kauppila kääntyi Ikaalisten Karjalaseuran puoleen.

– Tutkimuksessa hämentävintä onkin ollut, että niistä henkilökorttien ihmisistä suuri osa oli vieraita Karjalaseuran henkilöille.

Siirtoväkeen kuuluneiden henkilöiden jäljittäminen onkin ollut haastavaa, näin monta vuotta sota-ajan jälkeen.

Pyhäjärveltä yli 280 henkeä

Kaikki henkilökorttien nimet Suvi Kauppila tarkisti muun muassa Karjala-tietokantahausta ja etsi niitä puhelinluetteloista ja netistä.

– Päätin jättää haastattelujen tekemisen sikseen enkä käytä gradussani henkilöiden nimiä yksityisyyden suojan takia.

Kauppila kertoi esityksessään tarkkoja lukuja Ikaalisiin jääneistä ja palanneista karjalaisista. Siirtoväen henkilökorteista suurin osa oli Hiitolasta kotoisin, kun taas nykyään Ikaalisista löytynee eniten juuri pyhäjärveläisiä.

– Hieman ennen paluumuuton käynnistymistä, 31.7.1941, Ikaalisissa asui 1049 siirtoväkeen kuuluvaa henkilöä. Heistä 664 oli Hiitolasta, 282 Vpl Pyhäjärveltä ja muita pieniä ryhmiä yhteensä kahdestoista kunnasta.

Kotitilallakin oli siirtolaisia

Suvi Kauppila itse asuu Riitälän kylässä, jonne myös oli sijoitettuna neljä siirtoväkeen kuulunutta ja henkilökortin omannutta ihmistä.

– Itselleni nimet olivat aivan vieraita, kun taas ne siirtokarjalaiset, joita tiedän tai tunnen tältä kylältä, saapuivat vasta sotien jälkeen.

– Mielenkiintoista olisi myös tietää tarkemmin heistä, joita sijoitettiin maatilalle, jossa nykyään asun mieheni kanssa. Ikaalinen-seuran arkistosta löytyi muutamia nimiä, joiden sijoittamisesta Kauppilan tilalle vastasi mieheni isoisä, mutta heidän henkilökorttejaan ei löytynyt ainkaan kaupunginarkistosta.

– Pyhäjärveltä saapuneista siirtokarjalaisista arkistosta löytyi 13 henkilökorttia, mikä olikin suurin lukumäärä sitten Hiitolan 26 siirtolaisen jälkeen. Loput siirtokarjalaiset tulivat pie-

nissä ryhmissä useista eri kunnista, kuten Jaakkimasta, Jääskistä ja Käkisalmelta. Suurin osa siirtokarjalaisista sijoitettiin Ikaalisten kauppalaan alueelle, ja lisäksi muihin kyliin, kuten järven taakse Isoröyhdyön 11 henkilöä ja Kilvakkalaan 14 henkilöä.

– Suurin osa henkilökorttien henkilöistä saapui Ikaalisiin vuoden 1940 aikana (42 henkilöä), lisäksi 1 tuli vuonna 1939 ja vuonna 1941 tuli viisi henkilöä. Osalta merkintä saapumisaajasta puuttui kokonaan.

Maansaantihakemuksia yli 200 kappaletta

Kauppilan tutkimus sisältää siis paljon tilastotietoa, jonka hän on itse koonnut.

– Lisäksi perehdyin jonkin verran eri asutuslakeihin, joista tärkein oli pika-asutuslaki ja sotien jälkeen voimaan tullut maanhankintalaki. Pika-asutustiloja Ikaalisiin ehdittiin perustaa ennen jatkosodan alkamista 30 kappaletta, mutta siten sota keskeytti asutus-toiminnan. Maansaantiin puolestaan oikeutettuja olivat myös esimerkiksi rintamamiehet, mutta yhteensä Ikaalisissa maansaantihakemuksia kertyi syksyyn 1945 mennessä yli 200 kappaletta.

Yhdessä Ikaalisten emäpitäjän historia -teoksen kanssa Kauppilan gradusta voi saada hyvän kuvan siirtokarjalaisista Ikaalisissa.

– Päällimmäisenä tutkimuskysymyksenä minulla on gradussa ollut se, että mitä nimenomaan henkilökortit kertovat siirtokarjalaisista Ikaalisissa. Yksi tärkeä asia, mitä tutkimuksen aikana olen nähnyt, on se, mitä kaikkea tietoa siirto-

Hum.kand. ja kulttuuriperinnön tutkimuksen opiskelijana Suvi Kauppila valmistuu syksyllä filosofian maisteriksi, gradu käsittelee siirtokarjalaisuutta.

karjalaisista Ikaalisissa ylipäänsä on. Kun vielä saatte arkistot kunnolla järjestettyksne, niin joku innokas väitöskirjan tekijä voisi jatkaa tästä eteenpäin.

Nyt jos voisi aloittaa gradun teon aivan alusta, Suvi Kauppila sanoo, että aihe pyörisi edelleen Karjalan siirtolaisissa.

– Kuitenkin keskittyisin todennäköisesti juuri pyhäjärveläisiin. Kiitos etenkin

Lea Jokisen, olen saanut uusia näkökulmia ja paljon tietoa juuri pyhäjärveläisistä.

– Jos olisi paljon ylimääräistä aikaa ja tekemisen puutetta, niin voisinkin tehdä hieman lisätutkimuksia, mutta pienten lasten äitinä aikaa ei juurikaan ole ylimääräistä. Ehkä sitten kymmenen vuoden päästä?, ennakoii Kauppila esityksensä päätteeksi.

Torpanantti tarinoi lapsuusmuistojaan Noitermaasta

NOITERMAAN TARI-NOITA -lapsuusmuistojaan kertoilee **Esko (Jorma Antti) Sipponen**, joka pienenä poikana nimitti itseään Esko Torpanantiksi. Taustaansa hän kuvaa näin:

– Olin kuusilapsisen perheen toiseksi nuorin ja syntynyt vuonna 1928 Vpl Pyhäjärvellä. Kävin **Impi Toivaisen** pitämää kiertokoulua Noitermaassa ensin kaksi kautta ja sitten kansakou-

lua vuoden. Välirauhan aikana sain Turun Vähä-Heikkilän koulussa käydä vielä kaksi vuotta kansakoulua, mutta vuonna 1942 palasimme kotiseudulle Karjalaan. Koulut oli sil-

loin käyty ja lapsuus päättyi noin 15-vuoden ikään.

– Pääsin monenmoisiin töihin, taloihin apupojaksi ja vielä ennen viimeistä evakkomatkaa sahan ja myllylaitoksen lämmittäjäksi.

– Ruumiillisen työn korkeakoulua olen käynyt aina eläkepäiviini asti. Kotikylälläni asui värikästä joukkoa ja joitakin tapahtumia on jäänyt elävänä mieleeni.

Torpanantti, Esko Sipponen (toinen oik.) oli myös mukana Pyhäjärvi-juhlilla. Torpanantin muisteluksia saamme lukea Pyhäjärvi-lehdestä. Vasemmalla tytär Tarja Sipponen, joka on toiminut tarinoiden puhtaaksikirjoittajana.

Armoton Anselmi

Kotini naapurissa asui **Anselmi** -niminen mies, taitava suutari, joka mielellään kävi kyläilemässä ja hauskuttamassa jutuillaan. Hänen huumorinsa oli joskus aika armotonta. Miehen vierailun ajaksi emännät nimittäin ajoivat talon kissat pois Anselmin läheltä. Kerran oli käynyt niin, että kissa oli kuollut hänen syliinsä. Anselmi oli taitavasti kissaa silittäessään katkaissut kissan niskan ja samaan aikaan viattomana ihmetellyt: ”Mikäs tälle nyt tuli?”

Vanhin veljeni, noin 5-vuotias **Hannu** oli eräällä Anselmin verstaalla käynnillään ihmetellyt suutarin veistä ja veitsen käyrää olemusta. Anselmi oli sanonut, että kyseessä on saparoveitsi, jolla leikataan sian saparoita. Anselmi pohdiskeli, että hänellä oikeastaan onkin pulaa saparoista ja maksaisi mielellään niistä 25 penniä kappaleelta. Se oli lakritsipiipun hinta, joten tarjous oli Hannusta kovin houkutteleva. Meidän kotimme oli juuri edellisenä päivänä tuotu kaksi pientä porsasta ja niinpä veljeni lähti kohti kotia veitsi kädessään. Jäljellä oli enää itse työ eli saparoiden leikkaaminen karkuun juoksevilta porsailta. Äitimme kuuli pikkupossujen hirmuisen vinkunan ja meni katsomaan lättiä, jossa Hannu ajoi kiivaasti näitä takaa veitsi ojossa. Poika tietysti sai vitsaa idean toteuttamisesta eikä suutariakaan kyseenalaisesta huumorista kiitelty.

TORPAN ANTITI

Koht vanhoi rantoi

– Mie en uoviel tänä kesän kuult käen kukuntaa.

– Etkö, mite sie silviisii uot säästynt. Missie oikein asut?

– Eihän siel keskustas mittää semmosii kuule.

Bussimme oli saapunut entisen Musakanlahden kylään ja seisautanut ilmajouset tussahtaen Hytinahon aukean reunamalle. Pilvien lomasta pilkahtava aurinko lämmitti nurmeltunutta kenttää, ja kolean yön viimeiset usvalonkerot luikahivat läheisen autiotalon uumeniin. Nuorisoseuran talon lasittomat ikkuna-aukot katsoivat meitä sanatomina. Tuo rakennus on uhmannut aikaa vuosikymmenten ajan, mutta nyt ennen niin eloisalta aukealta ovat kisailujen äänet kadonneet. Talon runko on kuitenkin jäljellä, edelleen maamerkinä matkalaisille, myös meille juuriimme tutustuville nuoremmille sukupolville.

Joku nosteli kylmälaukkuja **Musakan Antin** autoon, sadetakeilla ja eväillä pakattuja reppuja aseteltiin selkään. Läheisen Kiimajärven rannalla keitettäisiin nuotiolla kahvit ja paistettaisiin makkarat. Tarinat ja muistelot saivat jälleen suvet. Savun lempeä tuoksu ja itse tehtyjen karjalanpiirakoiden makaisuus olivat ennenkin kirvoittaneet kielenkannat.

– Hekkää!

– Uotsie itse ehtint näe ensin sorjast rypyttämää ennen matkalle lähtöä?

–Uoha mie. Pist sie vaa voita nokkaa.

– Ai mahoto mite o hyvää!

Muutama matkalainen suuntasi ensimmäiset askeleensa omille kotitahvilleen tervehtimään vielä keran kotitalon porrasta, saunan kiuasta, tuttua pihamäntyä. Aamulla oli sataanut rankasti, ja kylätietä astellessa väisteltiin ”vesluosii”. Mäntykangas huokaili hiljaa tuulen taivutellussa puiden oksia ja auringon säteiden kisaillessa rungoilla. Ilmassa tuntui alkukesän rehevä tuoksu. Latvojen yli kantautui hentoinen kuulus ääni, voimistuen ja pysähtyään meidän niille jaloille. Siinä se oli, Karjalan käki.

Lähdimme kolmipäiväiselle kotiseutumatkalle aikaisin maanantaiaamuna 16.6.2014. Tullimuodollisuudet hoituivat nopeasti. Ansaitun huomion ja vilkutukset virkailijoilta saivat ryhmän ja samalla suvun vanhin **Ilmi** 88 vuotta sekä nuorin **Anton** 8 kuukautta. ”Sitä on lähdetty taas matkalle”.

Bussimme tärisytteli hetken matkaa Karjalankannaksen kuoppaisia sivuteitä, pääväylien varrella kun ei ollut mitään erityistä nähtävää. Pyhäjärven Lomarrannassa illallinen ja sauna

odottivat väsyneitä matkalaisia.

Tuttuun rantaan oli ilmestynyt uusi laitur, se täytyi katsastaa ja samalla nuuhkia vasta-ajetun nurmikon tuoksua. Vuodenaikaan nähden hyinen vesi ja suuri aallokko eivät houkuttelleet uimasilleen. Seisoimme minin kanssa laiturilla kylmässä tuulessa hytisten.

– Aiotko tosiaan mennä?

– No kun tänne asti on kerran tultu, niin onhan se talviturkki Pyhäjärven puodotettava.

– Ja minä en kyllä anopileni häviä, huudahti tyttö ja loiskautti suoraan tuntemattomiin aaltoihin.

Vaikka säiden haltija matkapäiviemme osalta näin päätti, ei se haitannut. Lämmin mieli ja iloinen seura korvasivat monin verroin sen, minkä lämpömittarin asteissa menetimme, ja iltaisin saunan jälkeinen raukeus takasi hyvät yöunet.

Varsinaisena kotiseutumatkan aamuna Musakanlahteen pysähdyimme ensin Pyhäjärven kirkonmäellä sankarihautausmaan muistomerkillä.

”Palasimme takaisin maisemaan lapsuuden, kuunnellen hiljaa muistoja miettien”.

Nämä sanat ja valkoinen orkidea olivat Kohtrannan suvun tervehdys niin sankarivainajille kuin Pyhäjärven kirkkomaahan haudatuille menneille sukupolville. Kuunnellessani Soi kunniaksi Luojan -virren sanoja ja katsoessani ympärilläni monia sukulaisiani, mietin, tässä me olemme perinteen vaalijat ja välittäjät.

Takanani, jossain aidan tuolla puolen männyn juurella oli isomummoni leposija, tuossa edessäni, äitini sylissä oma lapsenlapseni.

Kysymykset mitä, missä, miksi, ovat osoitus siitä heräävästä kiinnostuksesta omaan sukuhistoriaan. Yritän vastata parhaani mukaan. Mutta minulla ei ole sitä tietoa ja kokemusta, joka on aikanaan portailla seisseellä pienellä tytöllä.

Taivaanrannassa loimottava tuli oli silloin ennen jostain suuremmasta, mitä me jälkipolvet emme täysin ymmärrä. Mutta kuitenkin se kokemus leimaa meidän elämäämme vanhempiemme tai isovanhempiemme kautta, ja samaa historiaa siirrämme myös lapsillemme. ”Vaan mistä sitä mittää tietää, jos ei kysy. Asioita pittää utsi”.

Sirkein mäki, Nolo Tahvon talo, Heik-eno, Juvojen sauna, suurkivi, sanoina naurattivat, mutta nähtyinä ja koettuina talot ja niiden edesmenneet asukkaat saivat todellisen muotonsa, olemassaolonsa. ”Tuosha se on viel **Soikkelin Matin** mökkikii pystys.”

Pyhäjärven sankarihaudan muistomerkillä asetuimme yhteiskuvaan, ennen kuin bussimme suuntasi kohti Musakanlahtea.

Musakanlahden Hytinaholla aloitettiin koulu Vanhassa Heikkilässä 1900-luvun alussa. Samaisessa talossa toimi aikanaan myös vähän aikaa Konnitsan Osuuskupan sivuliike. Rakennusta ei enää ole, vaan se paloi joskus 2000-luvun alkupuolella.

Muistan vielä aiemmilta kotiseutumatkoilta vanhan harmaan hirsirakennuksen, joka oli myös äitini syntymäkoti. Nyt paikan olivat valloittaneet uudisrakennukset korkeine aitoineen ja portteineen.

Tulomatkalla bussin ikkunasta näimme vilahduksen uudemmassa vuonna 1915 rakennetusta koulurakennuksesta.

– Tähän tää on, Sirkeinmäki. Mite hää tuntuu kuitistunnee. Kyl se sillo ol paljo korkiamp ja nii paljo pitemp.

– Joks se män? Mie en kerent ies huomaamaa.

– Eihä kaikkee kerkii ko haastettavaa on nii paljo.

Maisemat, tiet ja talot olivat muuttuneet niistä muistikuvista, joita vielä niillä muutamalla matkalaisella oli jäljellä lapsuuden leikkikamareista ja koulumatkoista. Vanhat valokuvat kiersivät kädestä käteen, tunnistettiin kasvoja, muisteltiin sattumuksia.

Musakanlahden talot säilyivät vielä jatkosodan aikana, uudet asukkaat asuttivat kylän. Monet asumukset muuttuivat silloisten leningradilaisten, nykyisten pietarilaisten kesäviikkoasunoina.

Koulua ja Nuorisoseuran taloa ovat nuorisoyhdistöt jossain vaiheessa käyttäneet kesäleiripaikkoina.

Aika on kadottanut suurimman osan alkuperäisistä entisten musakanlahelaisten taloista, mutta muutamista oli vielä harmaantunutta talonpäätyä näkyvillä.

Uudempi **Heikkilän Antin** talo on vielä uhmannut vuosikymmenten

voimaa, maalipinta vaihtunut ja kuistit kadonneet. Mutta silti talo oli samalla tutulla paikallaan, tunnistettavissa. Tuolta pihamaalta lähti äitini aikanaan evakotapäleelle niin talvisodan kuin jatkosodankin aikana.

Tämä Kohtrannan suvun jäsenten ja suvun jälkeläisten matkakotiseudulle, juurille, saattoi olla jollekin viimeinen, toiselle taas ensimmäinen.

Kohtranta oli asutusalue Kiimajärven länsirannalla. Kun vastakkaiselta rannalta soudettiin tälle asuinpaikalle, sanottiin: ”Souva nyt kohtrantoa”.

Vuosisatojen aikana Karjalaisten heimo on monesti joutunut etsimään ja asettumaan uusille asuinpaikoille. Karjalaisuus on osa identiteettiämme, millaisia olemme nyt. ”Tunne historiasi niin paremmin ymmärrät itseäsi”.

Kysymykset ovat tärkeitä ja niihin vastaamalla välitämme tietoa ja tunnetta.

Minulle karjalaisuus on iloa, naurua, tarinoita, karjalanpiirakoita, rakkautta lähimmäisiin ja ystäviin. Se on elämäntapa, osa minua, osa meitä. Mie ja sie.

Ei karjalaisuus katoa. Myö souvamme koht uutta rantoa.

MARJATTA
NOROJÄRVI

Kirjoittajan mummo
Anni Kaasalainen oli
Varpu ja Mikko
Kaasalaisen
tytär Kohtrannasta

Anton ja isomummo, Ilmi Heinonen o.s. Kaasalainen.

Serkukset. Piirakkamestari Anja Laine o.s. Kaasalainen ja Ilmi.

Merkkipäiviä

Raahen Pattijoella Kotirannan palvelutalossa vietettiin heinäkuun lopulla **Aura Sorosen**, o.s. **Pulakka**, 95-vuotispäivää. Kuva on kahvihetkestä, jonka lomassa Meeri Pulakka esitti isotädilleen ja tämän miehelle Veikko Soroselle Karjalan kunnaila-laulun.

Mukana pienimuotoisissa juhlissa oli lähisukulaisia Oulun ja Kokkolan suunnalta ja ystäviä Raahesta. Noitermaalla syntyneellä Auralla oli vain yksi lahja-

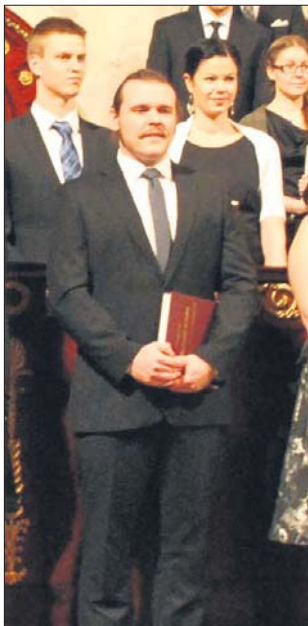

toive: kuva Pyhäjärven kirkosta huoneen seinälle. Siellä

se nyt on kunniapaikalla. Aura lähettää terveisiä kai-

kille Pyhäjärvi-lehden lukijoille.

Valmistuneita

Markus Whiteland on valmistunut filosofian maisteriksi Turun yliopiston matemaattis-luonnontieteellisestä tiedekunnasta, matematiikan koulutusohjelmasta.

Markuksen vanhemmat ovat Tuula ja Alan Whiteland Ikaalisista. Tuulan vanhemmat Terttu ja Leevi Orpana asuvat Sastamallassa, Leevin sukujuuret ovat Montrualta.

Markus kiittää Pyhäjärvi-Säätiötä apurahasta maisteriopintoihinsa. Hänellä on jatko-opintojakin kertynyt jo vuoden verran.

Maria Heikkilä valmistui elintarviketieteiden maisteriksi 13.5.2014 Helsingin yliopistolta pääaineenaan elintarvikekemia. Opinnit koostuivat laajasti erilaista elintarvike- ja ravitsemustieteen kursseista, joita Maria suoritti sekä Suomessa että Norjassa.

Marian vanhemmat ovat Matti Heikkilä (syntynyt Nokialla) ja Eija Ehrukainen (syntynyt Helsingissä). Isoäiti Anna-Liisa Heikkilä o.s. Pulakka on kotoisin Vpl Pyhäjärveltä Noitermaan kylästä ja isoäiti Helge Heikkilä Huittisista.

Maria kiittää Pyhäjärvi-Säätiötä opiskelupurahasta.

Katri Mure, o.s. **Luukkanen**, valmistui terveystieteiden maisteriksi keväällä 2014 Tampereen yliopistosta. Aikaisemmalta tutkinnoltaan Katri on lasten ja nuorten sairaanhoitaja.

Katrin pääaine oli hoitotiede ja pitkä sivuaine kasvatustiede. Pro gradu-tutkimuksensa Katri teki perheen yhdessä syömisestä edullisista vaikutuksista nuorten hyvinvointiin. Tutkimuksesta kirjoitettiin artikkeli, joka ilmestyi Sosiiaalilääketieteellisessä aikakauslehdessä 2/2014. Tutkimustuloksia sivuttiin myös Helsingin Sanomien jutussa kesäkuussa 2014.

Katrin vanhemmat ovat Ritva, o.s. Jokinen, ja Markku Luukkanen. Markun isä Heikki Luukkanen oli kotoisin Vpl Pyhäjärven Kon-

nitsasta ja äiti Anna-Liisa, o.s. Hassi, Hassinmäeltä. Karjalaiset juuret ovat kiinnostaneet Katriä; hän on kolmesti käynyt sukujuurillaan Karjalassa.

MAIJA LUUKKANEN

Pyhäjärvi-lehti julkaisee

joka numerossa tietoa perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, edesmenneistä ja valmistuneista. Muistathan kuitenkin aina kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun.

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti

tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi! Tilaushinta edelleen vain 30 euroa/vuosikerta, lehti ilmestyy kerran kuukaudessa. Soita p. 040 730 2622

Muistokirjoituksia

Taisto Luukkasen muistoa kunnioittaen

Rakkaamme **Taisto Tapani Luukkanen**, syntynyt 15.12.1939 Alavudella, kuoli 23.4.2014 Kotkassa.

Huhtikuun lopussa kauniina kevät päivänä saapui suru-uutinen. Hetkessä tuntui, kuin aurinko olisi kadonnut synkän pilven taakse. Isämme, karjalan evakko ja pitkäaikainen kotiseutumatkaja, ja matkanvetäjä Taisto Luukkanen oli poissa.

Isä oli karjalaiseen tapaan puhelias, iloinen ja vilkas. Kertomukset karjalaisuudesta ja perheemme historiasta elivät värikkäinä hänen tarinoissaan.

Vaikka isä oli nähnyt sodan ja joutunut evakoon perheen paetessa Pyhäjärveltä suurhyökkäyksen alta, niin elämänmyönteisyys ja kiitollisuus säilyivät isän kertomuksissa aina.

Luukkasten perhe evakuoitiin Mouhijärvelle, jossa Taisto vietti nuoruutensa, ja jonne hänet myös haudattiin.

Isän sydäntä lähellä olivat perhe, meri ja kalastus.

Siunattu omaisten läsnä ollessa 10.5.2014. Syvästi ikävöiden

TAISTO LUUKKASEN OMAISET

Petri Äikiä ja **Katri Kulmala** vihittiin 27.6.2014. Petrin vanhemmat ovat Helvi ja Reino Äikiä, ja Reinon vanhemmat olivat Aino ja Juho Äikiä. Karjalaiset sukujuuret johtavat siis Vpl. Pyhäjärven Rotjanlahdelle ja äidin puolelta Kurkijoelle.

Katrin vanhemmat ovat Pirkko ja Esko Kulmala. Karjalaisia sukujuuria löytyy Katrinkin puolelta, sillä isovanhemmat ovat jo edesmenneet isoisä oli Lauri Kinnari Vpl. Pyhäjärven Montruan kylästä ja isoäiti Irja Kinnari o.s. Mäkelä Kauvatsalta. Katrin isän puolen hänen äitinsä Aune Kulmala o.s. Iivonen oli syntynyt puolestaan Kaukolassa.

Hääparin kuva: Foto-Kata.

vpl. Pyhäjärvi

Kotisivut

osoitteessa:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

JOS OSOITTEESI

MUUTTUU,

muista ilmoittaa

uusi osoite

Pyhäjärvi-lehden

toimitukseen.

SALITSANRANTA

puuttui viime lehdessä julkaistusta Pyhäjärven 46 kylän luettelosta.

MYYTÄVÄNÄ vähän

käytetty naisten

Vpl. Pyhäjärven

KANSALLISPUKU,

koko 40-42. Lisäksi

4-osainen kirjasarja

Siirtokarjalaisten tie ja

Vpl. Pyhäjärvi-kirja.

Tiedustelut

p. 044 290 4292

Rupea runolle: Nuoret mukaan kilpailuun

Karjalainen Nuorisoliitto järjestää nuorten Nyt mie runolle rupean -runokilpailun, jossa haetaan tämän päivän nuoren elämää heijastavia vapaita, villejä ja rosoisia tekstejä. Myös lauluryiikoita voi lähettää kilpailuun. Kilpailutekstissä on oltava jokin karjalainen elementti, olkoon se murre, muoto, tarina taustalla tai joku muu.

Kilpailun päätuomarina on runoilija **Vilja-Tuulia Huotarinen**. Voittajat julkistetaan 11.10. Suuri Karjalainen Karonkka -risteilyllä.

Sarjat: 9-12-vuotiaat ja 13-16-vuotiaat.

Palkinnot: Molempien sarjojen parhaat palkitaan Kalevala Korun riipuksin. Lisäksi jaetaan muita palkintoja ja kunniamainintoja. Voittajat pääsevät Suuri Karjalainen Karonkka -risteilylle Helsingistä Tallinnaan 11.-12.10.

Osallistumisohje: Voit osallistua enintään kolmella runolla. Lähetä runosi 5.9.2014 mennessä osoitteeseen Karjalainen Nuorisoliitto, Käpylänkuja 1, 00610 Helsinki tai sähköpostilla osoitteeseen.toimisto@karjalainennuorisoliitto.fi.

Liitä mukaan yhteystietosi ja ikäsi. Jos haluat osallistua nimimerkillä, lähetä silti mukana yhteystietosi. Karjalaisella Nuorisoliitolla on oikeus julkaista kilpailuun lähetettyjä runoja omissa julkaisuissaan, verkkosivuillaan ja Karjala-lehdessä ilman erillistä korvausta.

Lisätietoa: www.karjalainennuorisoliitto.fi

Sukupolvien silmukkaketju ei katkea

Karjalainen käsityöperinne näyttäytyy jälleen kerran rikkaana ja monimuotoisena – nyt eri tekniikoilla valmistettujen lapasten ja sukien kautta.

Työryhmä **Pia Ketola, Eija Bukowski, Leena Kokko, Anne Bäcklund ja Sari Suuronen** ovat tehneet arvokkaan työn kootessaan kirjan *Sukupolvien silmukat* (Maahenki 2014).

Teoksessa on yli neljäkymmentä kansanomaisista sukkaa ja lapasta työohjeineen ja kuvineen Karjalan eri pitäjistä. Mukana on malleja myös Lavansaareltä, Seiskarista, Suursaareltä ja Tytärsaareltä. Työt ajoittuvat 1700-luvulta 1940-luvulle.

Toista kerrotaan paitsi historiallista taustatietoa, myös niihin liittyviä tarinoita. Muun muassa Pyhäjärven Pyhäkylästä peräisin olevista kirjoneulelapasista mainitaan, että ne on lähettänyt kirjan tekijöille **Maila Hägglund**, jonka mummo on tehnyt lapaset evakomatkoillaan.

Oma lukunsa ovat vie-

hättävät sormikkaat, kuten Kesäpäivä Laatokalla -niminen malli. Sormikkaat, joita käytettiin mentäessä kirkkoon tai vierailulle, on neulottu hyvin ohuesta puuvillalangasta koristeelliseksi ja pitsimäisiksi.

Kansanomaiset nimitykset antavat tekstille oman leimansa. Tutuiksi tulevat esimerkiksi *kalsut* eli säärystimet tai *lapikkaat* eli lapaset. Kirjavaksi värjättyjä lankoja puolestaan kutsuttiin nimellä *viippuvaappuvaiset*.

Kirnullinen sukkia

Kirja sisältää paitsi kansanperinnetietoutta, myös vanhoja sanontoja: ”Ei likka ennen miestä saa ottaa ennen kuin on sukkia kirnullinen”. Neuletöitä tarvittiin hyvinkin kirnullinen, sillä tapana oli, että morsian antoi sukkia ja lapsasia sulhasen suvulle samoin kuin papille ja puhemiehelle. Kirjassa onkin mallit nimeltä Puhemiehen kinnas tai Annan morsiusukat.

Sari Suuronen kirjoittaa: ”Jatkuvuuden kannalta on

olennaista se, että kukin sukupolvi toteaa perinteen merkitykselliseksi ja käyttökelpoiseksi itselleen. Juuremme ovat esiäittemme taidoissa. Jos unohdamme tämän, perinne kuihtuu ja silmukoiden ketju katoaa”. Käsityöihmisille ja karjalaisille malleja kaipaaville kirja on oikea aarre. Useimmat työt on tehty puikoilla, mut-

ta mukana on myös virkkuukoukulla tai kinnasneulalla valmistettuja.

Värikuvat ovat erittäin hyviä ja selkeitä, samoin työohjeet. Näitä malleja varmasti moni innostuu toteuttamaan, ja näin silmukkaketju jatkuu seuraaville sukupolville.

SINIKA LEHTINEN

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön uudet adressit saatavana

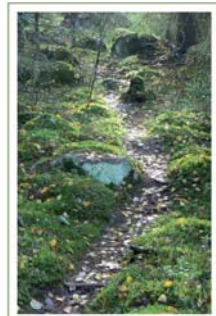
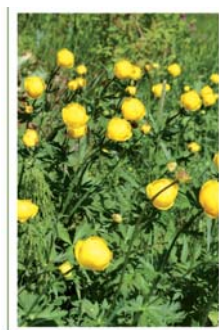

Adressit 10 euroa

kappale +
postituskulut.

Tilaukset:

Juhani Forsberg
Ryytimaantie 19 A 8
00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899 tai
juhaniforsberg
@gmail.com
HUOM:
Pyhäjärvi-juhlista
ilman postikuluja

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**, osat I ja II. Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4. Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset: taubila@pp.inet.fi tai 044 564 1040 Noudettavissa myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja. Sekä <http://vpl-pyhajarvi.fi/kirjapuoti>

Seuraava Pyhäjärvi-lehti ilmestyy syyskuussa.

Aineistot toimitukseen viimeistään
pe 5.9. 2014 mennessä, kiitos!

Pyhäjärvi -tuotteet

* **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.** 136 sivua, runsaasti valokuvia ja muisteluja niin säätiön alkua ajoilta kuin eri paikkakunnilla pidetyistä juhlista ja muista pyhäjärveläisten tapahtumista. Hinta 20 euroa + postikulut.

* **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhäjärvi** v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen saatavissa. Runsaan kuvamateriaalin lisäksi kirjassa on laaja historiaisuus entisestä kotipitäjästämme sekä murren sanasto selityksineen. Hinta 25 euroa + postikulut.

* **Isännänviiri** (suunniteltu Kaarle Viika) koko 45x400 cm. Hinta 75 euroa + postikulut

* **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunniteltu Kaarle Viika) 42 euroa + postikulut.

Tilaukset:
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Vpl-Pyhäjärvi-tuotteita
saatavana myös Pyhäjärvi-Seuralta.
Kts. edelliset lehdet ja seuran kotisivut

Lapsuusmaisemissa

Nyt jääkää kotipiha ja rannat rakkaat Laatokan, muistoissani ain mukanani kulkekaa. Koulupolku, lehtipuut ja petäjäikkö ja niin hieno hiekkakangas. Kuuma hiekka jalkapohjaa poltti, käpysetkin tuttavuutta koitti, linnut liverteli iloisesti, luulin ainiaan tää suloisuus nyt kesti.

Onnellinen lapsuusmaisemissa kuin unta ihaninta ois, kerran kokenut oon jotain taivaallista, nyt otettu kaikki on jo pois.

Sydämeni sopukkaan ne kätken aarteenani, otan sieltä, kun mä muistoissani matkalle taas lähdän – lapsuusmaisemaani rakkaaseen.

SUOMA SAARINEN

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö
Kotisivut: www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasemantie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Kirsti Naskali, Esko Pulakka, Markku Pärssinen ja Marjo Ristilä-Toikka.

Toimituksella on oikeus lyhentää ja muokata lehteen lähetettyä aineistoa.

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 30 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm):
kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 24%

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasemantie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@gmail.com

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Painopaikka:
Botnia-Print Oy
Kokkola